

SBÍRKA ZÁKONŮ ČESKÉ REPUBLIKY

Částka 95

Rozeslána dne 6. prosince 1999

Cena Kč 21,-

O B S A H:

289. Nález Ústavního soudu ze dne 6. října 1999 ve věci návrhu na zrušení části ustanovení § 19 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů
290. Nález Ústavního soudu ze dne 27. října 1999 ve věci návrhu na zrušení části ustanovení § 2 odst. 1 bodu 5 zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnicích Československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození
291. Nález Ústavního soudu ze dne 3. listopadu 1999 ve věci návrhu na zrušení části ustanovení § 248 odst. 2 písm. e) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
292. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o Vídeňské úmluvě o sukcesi států ve vztahu ke smlouvám
293. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Dohody mezi vládou České republiky a vládou Paraguayské republiky o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických a služebních pasů České republiky a pro držitele diplomatických a úředních pasů Paraguayské republiky
294. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Dohody mezi Českou republikou a Jihoafrickou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic
- Redakční sdělení o opravě chyb v nálezů Ústavního soudu č. 38/1999 Sb. a v nálezů Ústavního soudu č. 57/1999 Sb.
-

289

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jménem České republiky

Ústavní soud rozhodl dne 6. října 1999 v plénu o návrhu skupiny poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na zrušení části ustanovení § 19 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů, vyjádřené slovy „ , splňují-li podmínky uvedené v § 3 odst. 1 nebo 2 zákona,“

takto:

Návrh se zamítá.

Odůvodnění

I.

Dne 2. dubna 1999 byl Ústavnímu soudu doručen návrh skupiny 51 poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na zrušení části ustanovení § 19 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů, vyjádřené slovy „ , splňují-li podmínky uvedené v § 3 odst. 1 nebo 2 zákona,“. Ústavní soud nejprve ověřil formální náležitosti návrhu a zjistil z připojeného podpisového archu poslanců, že jsou splněny zákonné podmínky § 64 odst. 1 písm. b) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, když návrh podepsalo 51 poslanců (nikoli 52, jak uvádí průvodní list navrhovatelů). K návrhu je rovněž připojeno prohlášení, že podepsaní poslanci souhlasí s tím, aby v řízení před Ústavním soudem v této věci jednal jejich jménem poslanec JUDr. Ing. Jiří Karas.

Ústavní soud se dále zabýval ověřením formální přípustnosti návrhu co do jeho obsahu a zjistil, že návrh na zrušení části ustanovení § 19 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů, vyjádřené slovy „ , splňují-li podmínky uvedené v § 3 odst. 1 nebo 2 zákona,“ je z hlediska čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) přípustný.

Napadené zákonné ustanovení navrhovatelé považují za rozporné s principem právního státu (čl. 1 Ústavy), principem nepřipustnosti uplatňování státní moci mimo meze stanovené zákonem [čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“)], principem rovnosti [čl. 3 Listiny a čl. 26 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (dále jen „Pakt“)] a principem práva každého vlastnit majetek (čl. 11 odst. 1 Listiny).

Předmětem návrhu z hlediska jeho obsahu je zrušení podmínky státního občanství pro soudně rehabilitované osoby v případě uplatňování nároku na vydání majetku vyplývajícího ze zrušení výroku o trestu propadnutí majetku, propadnutí věci nebo zabránění věci. V podmínce státního občanství spatřují navrhovatelé znehodnocení veřejné hodnoty zakotvené přímo v preambuli zákona o mimosoudních rehabilitacích, již je náprava křivd, k nimž došlo v období let 1948 až 1989. Vyjadřují přesvědčení, že uvedená, dle jejich názoru diskriminační, podmínka vede k nerovnosti, jež se však v rozporu s čl. 26 Paktu, jak je interpretován Výborem OSN pro lidská práva, nezakládá na rozumných a objektivních rozlišovacích znacích a na vyloučení libovůle. Poukazují dále na skutečnost, že soudně rehabilitované osoby kromě ztráty majetku utrpěly i křivdu další, ztrátu osobní svobody, přičemž zvýraznění této odlišnosti akcentoval i zákonodárce zařazením právní úpravy jejich restitučních nároků do samostatné třetí části zákona o mimosoudních rehabilitacích. Navrhovatelé jsou si vědomi smyslu vztažení restitučních nároků soudně rehabilitovaných osob pod režim zákona o mimosoudních rehabilitacích, jenž je dán vyloučením možnosti uplatnění námitky vydržení vlastnického práva povinnou osobou, nicméně v podmínce státního občanství spatřují projev libovůle státu.

Zrušením napadeného zákonného ustanovení navrhovatelé sledují snahu prosadit veřejnou hodnotu, neboli mravní princip, dle něhož křivdy mají být odčiněny, a to při zachování rovnosti mezi dotčenými osobami. Dále jím sledují odstranění nerovnosti v základním právu vlastnit majetek.

Poukazují i na skutečnost, že zrušením soudních výroků o uložení trestu odnětí svobody a na ně navazujících výroků o propadnutí majetku dle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, s účinky ex tunc nastala pro soudně rehabilitované osoby právně paradoxní situace, kdy jsou nuceny

znovu žádat o majetek, a u těch z nich, které z nějakého důvodu přišly o občanství, dochází via facti k vyvlastnění jejich majetku. Upozorňují rovněž, že nikde jinde v českém právním řádu než v souvislosti s restitučními není zakotveno, že by účinky výroků o zrušení nezákonných rozsudků a na ně navazujících výroků o propadnutí majetku měly jiné důsledky pro osoby, které občany jsou, a těmi, které jimi přestaly být. Markantní projev nespravedlnosti současné úpravy spatřují u těch soudně rehabilitovaných osob, u kterých doba od vydání odsuzujícího rozsudku, přes pravomocné rozhodnutí o soudní rehabilitaci podle zákona č. 119/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, po datum, kdy vyzvaly povinnou osobu k vydání věci, je kratší 10 let, protože v tomto případě u povinné osoby nemohlo dojít ani teoreticky k vydržení vlastnického práva k nemovitostem, o které původně přišly soudně rehabilitované osoby. Z uvedeného navrhovatelé dovozují závěr, dle něhož u této skupiny osob by podle obecných zásad nebylo vůbec nutno využívat postup podle zákona č. 87/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, protože pak podmínka státního občanství má za následek vyvlastnění, jež je v rozporu s principy právního státu ohledně předpokladu veřejného zájmu i předpokladu poskytnutí náhrady.

Podle § 42 odst. 3 a § 69 zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zaslal Ústavní soud návrh k vyjádření Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Toto vyjádření bylo Ústavnímu soudu doručeno 31. května 1999. Předseda Poslanecké sněmovny prof. Ing. Václav Klaus, CSc. v něm úvodem odkazuje na důvodovou zprávu k ustanovení § 19 vládního návrhu zákona o mimosoudních rehabilitacích, dle níž podmínka státního občanství pro vydání věci, popřípadě poskytnutí finanční náhrady v případě zmírnění následků některých majetkových křivd odpovídá mezinárodním zvyklostem. Ve svém stanovisku vychází dále z judikatury Ústavního soudu k otázce podmínky státního občanství v restitučním zákonodárství, zejména z nálezu Ústavního soudu ze dne 4. června 1997 sp. zn. Pl. ÚS 33/96 (č. 185/1997 Sb.), přičemž právě v jejím odstranění pouze pro jednu skupinu oprávněných osob (a to v oblasti trestněprávních vztahů) a její zachování pro skupinu jinou by mohlo znamenat zavedení nerovnosti mezi jednotlivými skupinami oprávněných osob. Uvedený závěr podepřel účastník řízení i dle něj nepřipadným poukazem navrhovatele na čl. 11 odst. 1 Listiny, který zakotvuje právo každého vlastnit majetek, jakož i stejný zákonný obsah a ochranu vlastnického práva všech vlastníků, jelikož by pak případné zrušení podmínky státního občanství pouze pro jednu skupinu oprávněných osob nebylo řešením zcela vyhovujícím a v souladu s tímto principem.

Účastník řízení dále odkazuje na svá předchozí vyjádření k zákonu o mimosoudních rehabilitacích, ve kterých postuloval stanovisko, dle něhož tento právní předpis je předpisem zcela výjimečným a jednorázovým, když zákonodárny sbor při jeho schvalování vycházel z principu a ze snahy alespoň částečně zmírnit křivdy minulého režimu. Připomíná, že snahou zákona bylo pouze odstranit následky použití dřívějších předpisů v rozhodném období, přičemž nelze mluvit o explicitním navrácení v předešlý stav. Vycházejí z účelu, kterým nebylo odstranění všech křivd, nýbrž jejich zmírnění, bylo pak možno provést je pouze v určitém omezeném rozsahu, k němuž patřilo i omezení podmínkou státního občanství. Účastník řízení dále vyjadřuje přesvědčení, že zákon o mimosoudních rehabilitacích chce respektovat občanská, politická i hospodářská práva občanů v souladu s mezinárodně chráněnými lidskými právy a základními svobodami, jejichž aplikaci a účel v případě snahy o nápravu alespoň některých v minulosti spáchaných křivd nelze chápat jako bezbřehou snahu o navrácení věcí k původnímu stavu.

Účastník řízení k otázce přijetí napadeného zákonného ustanovení v rámci ústavně stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem potvrdil, že zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, jakož i zákony, které jej měnily a doplňovaly, byly schváleny potřebnou většinou zákonodárných sborů, podepsány příslušnými ústavními činiteli a řádně vyhlášeny ve Sbírce zákonů. V závěru svého vyjádření pak uvádí, že zákonodárny sbor jednal v roce 1991 v přesvědčení, že přijatý zákon je v souladu s Ústavou, ústavním pořádkem a naším právním řádem a že je na Ústavním soudu, aby v souvislosti s podaným návrhem posoudil ústavnost napadené části ustanovení § 19 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a vydal příslušné rozhodnutí.

II.

Dle § 68 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. Ústavní soud při rozhodování v řízení o zrušení zákonů a jiných právních předpisů posuzuje obsah těchto předpisů z hlediska jejich souladu s ústavními zákony, mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy, popřípadě zákony, jedná-li se o jiný právní předpis, a zjišťuje, zda byly přijaty a vydány v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem.

Pokud Ústavní soud v rámci kontroly norem posuzuje ústavnost kompetence normotvorného orgánu a ústavnost normotvorného procesu, vychází z § 66 odst. 2 zákona o Ústavním soudu, dle něhož je návrh v řízení o zrušení zákonů a jiných právních předpisů nepřipustný, jestliže ústavní zákon nebo mezinárodní smlouva, s nimiž jsou podle návrhu přezkoumávané předpisy v rozporu, pozbyly před doručením návrhu Ústavního

soudu platnosti. Z uvedeného vyplývá, že u právních předpisů vydaných před nabytím účinnosti Ústavy je Ústavní soud oprávněn přezkoumávat toliko jejich obsahový soulad se současným ústavním pořádkem, nikoli však ústavnost procedury jejich vzniku a dodržení normotvorné kompetence.

V dané věci se Ústavní soud tudíž omezuje na konstatování, že zákon č. 116/1994 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů, a jenž novelizoval napadenou část ustanovení § 19 odst. 1 zákona o mimosoudních rehabilitacích, byl schválen (dne 29. dubna 1994) potřebnou většinou poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (ze 172 přítomných poslanců 145 hlasovalo pro jeho přijetí, 3 byli proti, 21 se zdrželo hlasování a 3 nehlasovali), byl podepsán příslušnými ústavními činiteli a řádně vyhlášen ve Sbírce zákonů.

III.

Ústavní soud se ústavností vymezení okruhu oprávněných osob v zákoně o mimosoudních rehabilitacích zabýval v nálezech sp. zn. Pl. ÚS 3/94 (ÚS, sv. 1, s. 279 – 291) a Pl. ÚS 33/96 (ÚS, sv. 8, s. 163 – 172).

V prvním z uvedených nálezů v úvodu své argumentace přitom posoudil interpretační význam preambule zákona č. 87/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, z níž vyplývá, že cílem zákona o mimosoudních rehabilitacích je „snaha zmírnit následky některých majetkových a jiných křivd, k nimž došlo v období let 1948 až 1989“. První otázkou, kterou si Ústavní soud v této souvislosti položil, bylo, zda „zmírnění“ následků „některých“ křivd lze o ohledem na princip rovnosti chápat toliko ve vztahu k okruhu a intenzitě majetkových zásahů zejména do vlastnictví občanů v rozhodném období anebo zda je možné v něm spatřovat i zákonný prostor pro zúžení okruhu oprávněných subjektů s ohledem na jejich trvalý pobyt. Na danou otázku soud odpověděl záporně, když konstatoval, že prostor pro vyloučení určitých subjektů z okruhu těch, které znaky některého restitučního titulu naplní, z uvedené formulace preambule zákona dovodit nelze. Rámec možného omezení okruhu oprávněných osob je dle názoru Ústavního soudu dán pouze ustanovením čl. 11 odst. 2 Listiny, podle něhož zákon může stanovit, že určité věci mohou být pouze ve vlastnictví občanů ČSFR, resp. České republiky. Z tohoto ustanovení pak dovodil závěr, že Listina v daném ustanovení „nezmocňuje zákonodárce ke stanovení dalších podmínek nabytí vlastnictví (ať už v rámci restitučního procesu či obecně)“. A contrario tudíž platí, že čl. 11 odst. 2 Listiny zmocňuje zákonodárce ke stanovení podmínky státního občanství při nabývání vlastnictví v rámci restitučního procesu [příčemž okruh věcí stanovených zákonem, na které se vztahuje nárok na vydání věcí oprávněnými osobami, disponujícími státním občanstvím (ČSFR, resp. České republiky), je vymezen v § 6 zákona o mimosoudních rehabilitacích]. Na jiném místě odůvodnění nálezu Ústavního soudu ve věci Pl. ÚS 3/94 se shodně uvádí, že podmínka trvalého pobytu je „v rozporu s čl. 11 odst. 2 Listiny, který zmocňuje zákonodárce toliko stanovit, že určité věci mohou být pouze ve vlastnictví občanů nebo právnických osob se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice“.

V návaznosti na uvedené závěry Ústavní soud k otázce ústavnosti podmínky státního občanství pro uplatnění nároku na vydání věci dle zákona č. 87/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v nálezu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 33/96 konstatoval, že čl. 11 odst. 2 Listiny je speciálním ustanovením k ústavnímu principu rovnosti všech subjektů ohledně nabývání a ochrany vlastnického práva (příkladem jeho promítnutí do právního řádu je § 17 zákona č. 219/1995 Sb., devizový zákon), přičemž je to právě čl. 11 odst. 2 Listiny, jenž vytváří pro zákonodárce ústavní prostor omezení okruhu oprávněných osob v restitučním zákonodárství.

Ústavní soud se v uvedeném nálezu zabýval i souladem ustanovení zákona o mimosoudních rehabilitacích, jež upravuje podmínku státního občanství, i s Paktem. Pakt princip rovnosti upravuje v čl. 2 odst. 1 a v čl. 26. Rovnost dle prvního z uvedených ustanovení má povahu akcesorickou, čili vztahuje se pouze na rovnost v Paktu zakotvených právech, přičemž právo vlastnické mezi ně zařazeno není. Čl. 26 zakotvuje jednak rovnost před zákonem a jednak vyloučení diskriminace. V demonstrativním výčtu důvodů vylučujících nerovný přístup přitom není explicitně obsaženo státní občanství. Výbor OSN pro lidská práva v opakovaně vyjádřeném názoru připouští při aplikaci čl. 26 Paktu nerovnost pouze za podmínky vyloučení libovůle, nebo pokud se zakládá na rozumných a objektivních rozlišovacích znacích (reasonable and objective criteria). Za takové Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 33/96 považoval důsledky plynoucí z čl. 11 odst. 2 Listiny, jakož i cíle restitučního zákonodárství a konečně právní úpravu státního občanství dle čl. II zákona č. 88/1990 Sb., kterým se mění a doplňují předpisy o nabývání a pozbývání československého státního občanství.

V návaznosti na závěry obsažené v uvedených nálezech, od nichž ani v posuzované věci neshledal Ústavní soud důvod se odchýlit, lze uvést následující.

Pokud z pohledu dosavadní judikatury Ústavního soudu podmínka státního občanství pro uplatňování nároku na vydání věci dle zákona o mimosoudních rehabilitacích není v rozporu s ústavními zákony ani mezi-

národními smlouvami podle čl. 10 Ústavy, nutno se zabývat základní otázkou, zda stejným zacházením i pro soudně rehabilitované osoby v případě uplatňování nároku na vydání majetku, vyplývajícího ze zrušení výroku o trestu propadnutí majetku, propadnutí věci nebo zabránění věci, zákonodárce neporušil ústavní princip rovnosti. Jinými slovy, zda zákonodárce tím, že aplikoval podmínku státního občanství na celou skupinu oprávněných osob dle zákona o mimosoudních rehabilitacích, čili tím, že neodlišil subjekty a práva (tj. soudně rehabilitované osoby v podmínce státního občanství), ačkoli tak dle přesvědčení navrhovatelů učinit měl, neporušil ústavní princip rovnosti.

Ve své již ustálené judikatuře Ústavní soud interpretuje ústavní princip rovnosti z dvojího pohledu [Pl. ÚS 16/93 (ÚS, sv. 1, s. 194 – 195, 205 – 206), Pl. ÚS 36/93 (ÚS, sv. 1, s. 179), Pl. ÚS 5/95 (ÚS, sv. 4, s. 218), Pl. ÚS 9/95 (ÚS, sv. 5, s. 137)]. První je dán požadavkem vyloučení libovůle v postupu zákonodárce při odlišování skupin subjektů a jejich práv, druhý pak požadavkem ústavněprávní akceptovatelnosti hledisek odlišování, tj. nepřipustnosti dotčení některého ze základních práv a svobod odlišováním subjektů a práv ze strany zákonodárce. Z hlediska těchto kritérií nutno posuzovat i možnou protiústavnost v postupu zákonodárce, pokud neodlišil skupiny subjektů a jejich práva, ačkoli tak, s ohledem na ústavně relevantní okolnosti, učinit měl.

Navrhovatelé nad rámec obecných argumentů směřujících proti podmínce státního občanství poukazují u soudně rehabilitovaných osob na vyšší míru křivdy, kterou tyto osoby utrpěly v důsledku ztráty osobní svobody, a dále na právní účinky ex tunc rozhodnutí dle zákona č. 119/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zrušujících výroky o uložení trestu odnětí svobody a na ně navazujících výroků o propadnutí majetku.

Jakkoli tuto vyšší míru křivdy danou omezením osobní svobody nelze plně odčinit, její zmírnění je účelem speciálního zákona č. 119/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jenž vytváří rozdíl v rozsahu satisfakce mezi soudně rehabilitovanými osobami a osobami oprávněnými dle zákona o mimosoudních rehabilitacích. Nelze tudíž zákonodárci vytknout v této souvislosti nerozlišení postavení skupin subjektů (tj. soudně rehabilitovaných osob a oprávněných osob dle zákona o mimosoudních rehabilitacích) ohledně jejich práv, jež by porušovalo ústavní princip rovnosti.

U soudně rehabilitovaných osob, jež nesplňují podmínku státního občanství a nemohou tudíž uplatnit nárok na vydání věci dle zákona o mimosoudních rehabilitacích a v jejichž případě byly vysloveny zrušující výroky o uložení trestu odnětí svobody a na ně navazující výroky o propadnutí majetku, nedochází tímto k nové expropiaci. Jakkoli tyto osoby nemohou uplatnit nárok na vydání věci dle zákona č. 87/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nelze v jejich případě apriori vyloučit uplatnění práva na reinvokaci podle občanského zákoníku (viz nálezy sp. zn. II. ÚS 43/94, in: ÚS, sv. 3, s. 99 – 102). Rozdíl v postavení obou skupin osob, tj. soudně rehabilitovaných splňujících podmínku státního občanství a osob tuto podmínku nesplňujících, pro uplatnění práva na vydání věci lze vyjádřit následujícím způsobem. Skupina první v režimu zákona o mimosoudních rehabilitacích je zvýhodněna odstraněním možnosti uplatnění námitky vydržení povinnou osobou, skupině druhé v režimu občanského zákoníku by nezbylo, než čelit této možné námitce držitele věci.

Dalším důvodem zamítnutí návrhu na zrušení části ustanovení § 19 odst. 1 zákona o mimosoudních rehabilitacích byly možné diskriminační důsledky takového rozhodnutí. Novela občanského zákoníku č. 131/1982 Sb. v § 453a zakotvila možnost propadnutí majetku v občanském soudním řízení, dopustil-li se vlastník věci takového protiprávního jednání, jímž se trvale zbavil možnosti věc obvyklým způsobem užívat. Tímto institutem byl pak v praxi nahrazen institut propadnutí majetku v trestním právu, zejména v případech dle tehdejšího § 109 trestního zákona. Dle § 6 odst. 1 písm. a) zákona o mimosoudních rehabilitacích je odnětí věci dle § 453a občanského zákoníku restitučním titulem, na jehož uplatnění dopadají důsledky nálezu Ústavního soudu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 33/96. Zrušení podmínky státního občanství v § 19 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, by pak vytvořilo novou diskriminaci pro uvedenou skupinu osob, pro niž má nálezy Pl. ÚS 33/96 účinky rei iudicatae.

Ústavní soud sdílí námitku navrhovatelů týkající se neúplného překladu čl. 26 Paktu ve vyhlášce č. 120/1976 Sb., jenž nezahrnul „jiné postavení“ jako další znak vylučující diskriminaci. Tato skutečnost však nemění nic na jeho právních závěrech, a to i s ohledem na čl. 3 odst. 1 Listiny, jenž uvedený znak obsahuje a jímž Ústavní soud posuzoval možnost uplatnění ústavního principu rovnosti.

Ze všech uvedených důvodů Ústavní soud návrh skupiny poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na zrušení části ustanovení § 19 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů, vyjádřené slovy „ , splňují-li podmínky uvedené v § 3 odst. 1 nebo 2 zákona,“ zamítl.

Jako obiter dictum považuje Ústavní soud závěrem za důležité zdůraznit, že jakkoli čl. 11 odst. 2 Listiny vytváří ústavní prostor pro omezení vlastnických práv osob bez státního občanství České republiky, nutno jej

interpretovat s ohledem na čl. 4 odst. 4 Listiny, tj. s ohledem na požadavek minimalizace každého ústavně akceptovatelného omezení základního práva nebo svobody, restriktivně. V návaznosti na právní konstrukci zákona o mimosoudních rehabilitacích (upřednostňujícího vydání věci a subsidiárně v případě nemožnosti vydání zakotvujícího poskytování finanční náhrady) je věcí úvahy demokratického zákonodárce vytvořit prostor pro zmírnění následků některých majetkových křivd spáchaných komunistickým režimem i u osob bez státní příslušnosti České republiky.

Předseda Ústavního soudu:

JUDr. Kessler v. r.

Odlišné stanovisko zaujali k rozhodnutí pléna podle § 14 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, soudci JUDr. Vladimír Čermák, JUDr. Ivana Janů, JUDr. Antonín Procházka a JUDr. Eva Zarembová.

290

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jménem České republiky

Ústavní soud rozhodl dne 27. října 1999 v plénu o návrhu L. D. na zrušení části ustanovení § 2 odst. 1 bodu 5 zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnicích československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, vyjádřené slovy „v době mezi 15. březnem 1939 a 4. květnem 1945“ podaného spolu s ústavní stížností

takto:

Návrh se zamítá.

Odůvodnění

I.

Návrhem ze dne 22. května 1998 navrhovatel podal spolu s ústavní stížností proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 27. února 1998 sp. zn. 6 A 723/97 dle § 74 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, návrh na zrušení části ustanovení § 2 odst. 1 bodu 5 zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnicích československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, vyjádřené slovy „v době mezi 15. březnem 1939 a 4. květnem 1945“.

Napadené zákonné ustanovení je podle navrhovatele v rozporu s čl. 1 a čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, když jím má docházet k porušení principu rovnosti a principu přiměřenosti. Navrhovatel brojí proti časovému vymezení pojmu československého politického vězně dnem 4. května 1945, jelikož se domnívá, že vlastní historická realita nedávala tehdejšímu zákonodárci žádný důvod pro to, aby rozhodujícím bylo právě uvedené datum. Zdůrazňuje, že ač tzv. III. říše v počátečních dnech května 1945 prožívala svoji agonií, nešlo v případech zavražděných obětí nacizmu ve dnech po 4. květnu 1945 do osvobození o iniciativu nějakého fanatického jednotlivce, ale o čin ozbrojené složky nacistického státu.

Senát Ústavního soudu usnesením ze dne 4. března 1999 č. j. III. ÚS 238/98-6 řízení o ústavní stížnosti přerušil a návrh na zrušení části ustanovení § 2 odst. 1 bodu 5 zákona č. 255/1946 Sb. vyjádřené slovy „v době mezi 15. březnem 1939 a 4. květnem 1945“ postoupil plénu Ústavního soudu k rozhodnutí podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“).

Podle § 42 odst. 4 a § 69 zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zaslal soudce zpravodaj návrh k vyjádření Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Předseda Poslanecké sněmovny prof. Ing. Václav Klaus, CSc. uvedl, že datum 4. května 1945, které je posledním dnem, kdy se československý občan mohl stát československým politickým vězněm, vychází z vládního nařízení ze dne 27. července 1945 č. 31/1945 Sb., jímž se stanoví konec doby nesvobody pro obor předpisů o obnovení právního pořádku. Podle § 1 tohoto vládního nařízení doba nesvobody končí dnem 4. května 1945, který je posledním dnem před vypuknutím Pražského povstání. Časový úsek vymezený daty 15. března 1939 a 4. května 1945 je historickou skutečností, má svoji logiku a z tohoto hlediska je neměnný. Jelikož takto vymezený časový úsek je objektivní, nemůže ani zakládat nerovnost mezi subjekty, neboť na každý subjekt dopadá stejně. Ve vyjádření se dále poukazuje na skutečnost, že jinou otázkou je koncepce zákona č. 217/1994 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky některým obětem nacistické perzekuce, ve znění pozdějších předpisů, jenž do svého rozsahu zahrnul jen některé oběti nacistické perzekuce, přičemž neobsahuje zmocnění pro správní orgán na odstranění případných tvrdostí. To však nic nemění na tom, že ustanovení § 2 odst. 1 bodu 5 zákona č. 255/1946 Sb. nezakládá nerovnost mezi subjekty.

Předseda Poslanecké sněmovny potvrdil, že zákon č. 255/1946 Sb. byl schválen potřebnou většinou poslanců zákonodárního sboru, podepsán příslušnými ústavními činiteli a řádně vyhlášen v souladu s tehdy platnými ústavními principy. V závěru pak vyjadřuje stanovisko, že zákonodárny sbor jednal v přesvědčení, že přijatý zákon je v souladu s Ústavou, ústavním pořádkem a naším právním řádem, přičemž je na Ústavním soudu, aby podaný návrh posoudil a vydal příslušné rozhodnutí.

Ústavní soud návrh doručil také k vyjádření Hlavnímu personálnímu úřadu Ministerstva obrany, oddělení pro vydávání osvědčení. Ten předložil Ústavnímu soudu důvodovou zprávu k vládnímu návrhu předmětného zákona, jakož i příslušné parlamentní tisky a záznam parlamentní rozpravy. Ve vyjádřeních k návrhům se poukazuje na skutečnost, že uvedené podklady nezdůvodňují, proč ustanovení § 2 odst. 1 bodu 5 zákona č. 255/1946 Sb. (československý politický vězeň) a § 15 odst. 1 a 2 zákona č. 255/1946 Sb. (doba strávená

v postavení účastníka národního boje za osvobození) zakotvily právě datum 4. května 1945 jako nejzazší možné datum, kterým končí postavení československého politického vězně – účastníka národního boje za osvobození. Odůvodnění je možno hledat například v tom, že zákon č. 255/1946 Sb. v § 1 odst. 1 bodu 1 písm. f) a § 15 odst. 1 a 2 pamatuje také na účastníky národního boje za osvobození – účastníky povstání v květnu 1945, jejichž činnost započala 5. května 1945 a skončila 9. května 1945. Hlavní personální úřad vyslovuje dále domněnku, že určité pochybení je především ve znění zákona č. 217/1994 Sb., který nepamatuje na fakt, že ne každá oběť nacistické okupace v letech 1939 – 1945 má nárok na vydání osvědčení o tom, že byla „čsl. politický vězeň“ (což je podmínkou uplatnění nároku plynoucího z uvedeného zákona). Jde například o účastníky povstání v květnu 1945 (kteří zemřeli, padli nebo byli popraveni nacisty od 5. května 1945 do 9. května 1945), dále bývalé příslušníky Stráže obrany státu, z nichž mnozí rovněž zemřeli násilnou smrtí již koncem září a počátkem října 1938 (viz § 1 odst. 2 zákona č. 255/1946 Sb.), zajatce – internované vojáky československé zahraniční armády, zajaté příslušníky 1. československé armády na Slovensku (§ 2 odst. 1 bod 4 zákona č. 255/1946 Sb.), zatčené a popravené partyzány, účastníky domácího hnutí atd. Ministerstvo obrany upozorňuje na účel zákona č. 255/1946 Sb., jenž měl na mysli pojmut za československé politické vězně především ty občany, kteří prošli nacistickými koncentračními tábory a byli vězněni z důvodů odbojové činnosti, národní, politické, rasové i náboženské perzekuce. Konstatuje dále i skutečnost, že v případě zrušení napadeného zákonného ustanovení by bylo nutno retrospektivně od roku 1946 provést revizi všech osvědčení (cca 300 tisíc) z moci úřední, na což není Ministerstvo obrany ani zdaleka připraveno a což by, dle jeho přesvědčení, vneslo mezi dosud žijící účastníky národního boje za osvobození nejen nepochopení, ale i nesnášlivost. Opakovaně se v této souvislosti poukazuje na nepříznivé dopady otevření nových skupin účastníků odboje v případě derogačního nálezu (nárůst nových žádostí o osvědčení), když meritum posuzovaného problému spočívá v nedostatečích zákona č. 217/1994 Sb. V této souvislosti by všichni pozůstalí po účastnících povstání mohli požadovat změnu kvalifikace na československého politického vězně i za účastníky, kteří prokazatelně zemřeli v boji na barikádách a v bojích, aniž by byli zatčeni. Změna dokladů by měla vliv i na výpočet důchodu (u pozůstalých vdov) a platnost původně vydaných dokladů (z let 1946 – 1999) by byla zrušena vystavením nových dokladů v souladu s tímto rozhodnutím. Navrhovaným zásahem do zákona č. 255/1946 Sb. by ještě po více než 50 letech po skončení II. světové války přibývali noví účastníci odboje, aniž to měl tento zákon na mysli. Konečně Ministerstvo obrany upozorňuje na nezbytnost, v případě přijetí zrušujícího nálezu, zrušení i ustanovení § 15 odst. 1 a 2 zákona č. 255/1946 Sb., kde je stanoven počátek a konec doby strávené v jednotlivých formách účasti v národním boji za osvobození, tedy i československého politického vězně, když tato doba končí nejpozději dnem 5. května 1945.

Ústavní soud zaslal návrh k vyjádření též České správě sociálního zabezpečení. Ta ve svém stanovisku uvádí mimo jiné, že řešení případů osob odškodňovaných z důvodu utrpení způsobeného nacistickou perzekucí je založeno na právní úpravě obsažené v zákonech č. 217/1994 Sb. a zákonech č. 255/1946 Sb. Vzájemná souvislost právní úpravy obsažené v obou těchto zákonech i ne zcela jednoznačná dikce vedly již v minulosti k potřebě odstranit některé nejasnosti pomocí výkladu. Česká správa sociálního zabezpečení podala Ústavnímu soudu celou řadu vyjádření, v nichž vyslovila svou vůli po realizaci extenzivních výkladů ve prospěch postižených. Řešení celé právní problematiky vyplývá ze souvislosti právní úpravy provedené oběma těmito zákony. Judikatura tu dospěla k závěru, že případné úmrtí postiženého po datu 4. května, resp. 5. května 1945 jeho pozůstalého jen v důsledku takové skutečnosti samo o sobě z nároku nevylučuje. V této souvislosti odkazuje vedlejší účastník na nálezy Ústavního soudu z 1. července 1997 sp. zn. IV. ÚS 78/96, z 24. června 1997 sp. zn. I. ÚS 84/96 a z 2. července 1997 sp. zn. IV. ÚS 318/96 (svazek 8 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu), z nichž vyplývá, že správné řešení těchto případů je třeba hledat právě v citlivé interpretaci právní normy a její aplikaci na konkrétní skutkový stav.

V této souvislosti připomíná, že evidentním úmyslem zákonodárce bylo poskytnout jednorázovou peněžitou částku podle zákona č. 217/1994 Sb. těm postiženým, na kterých byly uplatněny metody nacistické perzekuce v kvalitativní rovině odpovídající pojmu československého politického vězně (§ 2 odst. 1 bod 5 zákona č. 255/1946 Sb.). To vyplývá zcela nepochybně z celého znění zákona č. 217/1994 Sb. Nebylo účelem této normy poskytnout odškodnění jiným kategoriím účastníků národního boje za osvobození, např. účastníkům květnového povstání. Samotný zákon č. 255/1946 Sb. je v určitých souvislostech obsoletní normou. Navrhované zrušení inkriminované věty by vyřešilo situaci pouze v několika případech.

Dle § 68 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. Ústavní soud při rozhodování v řízení o zrušení zákonů a jiných právních předpisů posuzuje obsah těchto předpisů z hlediska jejich souladu s ústavními zákony, mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy, popřípadě zákony, jedná-li se o jiný právní předpis, a zjišťuje, zda byly přijaty a vydány v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem.

Pokud Ústavní soud v rámci kontroly norem posuzuje ústavnost kompetence normotvorného orgánu a ústavnost normotvorného procesu, vychází z § 66 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., podle něhož je návrh v řízení o zrušení zákonů a jiných právních předpisů nepřipustný, jestliže ústavní zákon nebo mezinárodní smlouva,

s nimiž jsou podle návrhu přezkoumávané předpisy v rozporu, pozbyly před doručením návrhu Ústavnímu soudu platnosti. Z uvedeného vyplývá, že u právních předpisů vydaných před nabytím účinnosti Ústavy Ústavní soud je oprávněn přezkoumávat toliko jejich obsahový soulad se současným ústavním pořádkem, nikoli však ústavnost procedury jejich vzniku a dodržení normotvorné kompetence.

V předmětné věci, když zákon č. 255/1946 Sb. byl přijat dne 19. prosince 1946 a vyhlášen v částce 107 ročníku 1946 Sbírky zákonů dne 31. prosince 1946, se Ústavní soud tudíž omezil na posouzení obsahového souladu napadeného zákonného ustanovení s ústavními zákony a mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy.

II.

Dle ustanovení § 2 odst. 1 bodu 5 zákona č. 255/1946 Sb. je podle tohoto zákona československým politickým vězněm ten, kdo byl v době mezi 15. březnem 1939 a 4. květnem 1945 omezen na osobní svobodě vězněním, internováním, odvečením nebo jinak pro protifašistickou bojovou nebo politickou činnost směřující přímo proti nacistickým nebo fašistickým okupantům, jejich pomahačům nebo zrádcům národa českého nebo slovenského nebo z důvodu perzekuce politické, národní, rasové nebo náboženské, trvalo-li omezení osobní svobody alespoň 3 měsíce nebo sice dobu kratší, utrpěl-li však újmu na zdraví nebo na těle vážnějšího rázu nebo zemřel následkem omezení osobní svobody.

Ve své ustálené judikatuře Ústavní soud interpretuje ústavní princip rovnosti z dvojího pohledu [viz Pl. ÚS 16/93 (ÚS, sv. 1, s. 194 – 195, 205 – 206), Pl. ÚS 36/93 (ÚS, sv. 1, s. 179), Pl. ÚS 5/95 (ÚS, sv. 4, s. 218), Pl. ÚS 9/95 (ÚS, sv. 5, s. 137), Pl. ÚS 33/96 (ÚS, sv. 8, s. 163 – 172)]. První je dán požadavkem vyloučení libovůle v postupu zákonodárce při odlišování skupin subjektů a jejich práv, druhý pak požadavkem ústavněprávní akceptovatelnosti hledisek odlišování, tj. nepřípustnosti dotčení některého ze základních práv a svobod odlišováním subjektů a práv ze strany zákonodárce.

V posuzované věci nutno především zodpovědět otázku, zda vyloučením osob, jež v době od 5. května 1945 do ukončení nacistické okupace utrpěly újmu na zdraví nebo na těle vážnějšího rázu nebo zemřely následkem omezení osobní svobody pro protifašistickou bojovou nebo politickou činnost směřující přímo proti nacistickým nebo fašistickým okupantům, jejich pomahačům nebo zrádcům národa českého nebo slovenského nebo z důvodu perzekuce politické, národní, rasové nebo náboženské, z kategorie československého politického vězně porušil zákonodárce ústavní princip rovnosti, když těmto osobám nepřiznal práva, jež právní řád poskytuje československým politickým vězňům (např. v důchodovém pojištění nebo dle zákona č. 217/1994 Sb.).

Zákon č. 255/1946 Sb. byl původně koncipován jako vládní návrh zákona, jímž se mění a doplňuje zákon č. 136/1946 Sb., o umísťování a jiném zaopatření účastníků národního boje za osvobození (Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé, I. zasedání, tisk č. 83). Návrh novely se nedotkl ustanovení § 1 odst. 1 písm. e) zákona č. 136/1946 Sb., dle něhož účastníkem národního boje za osvobození podle tohoto zákona je za splnění obecně vymezených podmínek také osoba, jež byla vězněna nebo internována (zajištěna) v koncentračních a podobných táborech z politických důvodů, jejichž účelem bylo znemožnění nebo potlačení hnutí odporu českého nebo slovenského národa, zejména pro činnost směřující přímo k osvobození Československé republiky odstraněním nacistické okupační moci. Uvedené ustanovení tudíž neobsahovalo časovou hranici vymezující dobu nacistického útlaku.

Ze zprávy o zasedáních výborů branného, sociálně politického, právního a rozpočtového o vládním návrhu zákona (tisk 83), kterým se mění a doplňuje zákon č. 136/1946 Sb., konaných 11., 17. a 18. prosince 1946 (Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé, I. zasedání, tisk č. 284) plyne, že projednání uvedeného návrhu ukázalo nutnost četných změn, takže se z legislativně technických důvodů projevila nezbytnost zpracování celé materie ve formě nového zákona. V osnově zákona zpracované ve výborech je již obsažena legální definice pojmu československého politického vězně obsahující i vymezení doby útlaku (mezi 15. březnem 1939 a 4. květnem 1945), aniž by uvedené zprávy, resp. záznam z parlamentní debaty obsahovaly její zdůvodnění. Lze se proto pouze domnívat, že zákonodárce vyšel v první řadě z § 1 vládního nařízení č. 31/1945 Sb., dle něhož doba nesvobody ve smyslu ústavního dekretu č. 11/1944 Úř. věst. čsl. se končí dnem 4. května 1945 (tuto domněnku poněkud oslabuje fakt, že dle čl. 1 odst. 2 uvedeného dekretu je počátek doby nesvobody určen nikoli datem 15. března 1939, nýbrž datem 30. září 1938). Na možný další důvod upozorňuje ve svém vyjádření Ministerstvo obrany, když poukazuje na skutečnost, že zákon č. 255/1946 Sb. v § 1 odst. 1 bodu 1 písm. f) a § 15 odst. 1 a 2 do kategorie účastníků národního boje za osvobození řadí účastníky povstání v květnu 1945.

Srovnáním ustanovení § 1 odst. 1 bodu 1 písm. f) a § 2 odst. 1 bodu 5 zákona č. 255/1946 Sb. zůstávají z kategorie účastníků národního boje za osvobození vyloučeny osoby, které v době od 5. května 1945 do ukončení nacistické okupace utrpěly újmu na zdraví nebo na těle vážnějšího rázu nebo zemřely následkem omezení osobní svobody pro protifašistickou bojovou nebo politickou činnost směřující přímo proti nacistickým

nebo fašistickým okupantům, jejich pomahačům nebo zrádcům národa českého nebo slovenského nebo z důvodu perzekuce politické, národní, rasové nebo náboženské, aniž by však byly účastníky květnového povstání.

V daných souvislostech je třeba zvážit i procesní dimenzi předmětné problematiky, která se týká důkazu vlastnosti československého politického vězně. Judikatura obecných soudů zde postupně dospěla k závěru, že tímto důkazem nemusí být výhradně předložení osvědčení podle zákona č. 255/1946 Sb. Takový postup by byl v rozporu se zásadou volného hodnocení důkazů. Ustanovení § 5 odst. 3 zákona č. 217/1994 Sb. je proto zjevně procesního charakteru a jeho smyslem je urychlit řízení označením důkazního prostředku, který v naprosté většině případů bude okamžitě k dispozici. Neznamená to však návrat k tzv. legální teorii původů, tedy k předstávě, že určité skutečnosti mohou být prokazovány jedinečně důkazními prostředky, které jsou právem specifikovány, a nikoli důkazními prostředky jinými (viz např. rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 6 A 763/95).

Pokud zákon č. 255/1946 Sb., na jehož základě se vydává osvědčení o postavení účastníka odboje, časově rozlišuje jednotlivé kategorie účastníků národního boje za osvobození, chtěl tím vyjádřit kvalitativní odlišnost metod nacistické perzekuce během jednotlivých etap okupace a tomu odpovídající způsob odporu účastníků národního boje za osvobození. Je přitom zřejmé, že stanovení data 4. května 1945 jako nejzazší hranice pro přiznání statusu československého politického vězně je odrazem skutečnosti, že k tomuto datu byly koncentrační tábory vesměs již osvobozeny a další deportace do nich nebyly možné. Definice obsažené v zákoně č. 255/1946 Sb. mají tedy svůj kvantitativní rozměr vymezený konkrétním časovým rozmezím a svůj kvalitativní rozměr definovaný konkrétní formou útlu. Za situace, kdy zákon č. 255/1946 Sb. je aplikován na základě odkazu jiné právní normy, je třeba přihlídnout i k výkladu systematickému a tedy ke vzájemné souvislosti obou právních norem. Je zřejmé, že definice podle § 2 odst. 1 bodu 5 zákona č. 255/1946 Sb. se exaktně nekryje s vymezením podle § 3 odst. 1 zákona č. 217/1994 Sb., v platném znění. Evidentním úmyslem zákonodárce bylo poskytnout jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 217/1994 Sb. těm postiženým, na kterých byly uplatněny metody nacistické perzekuce v kvalitativní rovině odpovídající pojmu československého politického vězně. Jestliže nemůže občan pozbýt statusu československého politického vězně uplynutím času, lze si představit i situaci opačnou, totiž že podmínky tohoto statusu, s ohledem na formu perzekuce a způsob úmrtí, mohl občan splnit i po datu 4. května 1945.

Otázka, zda občan je československým politickým vězněm, je otázkou, kterou je třeba vyřešit před vlastním rozhodnutím o přiznání odškodnění, a to na základě všech předložených důkazů. Problém, který byl důvodem návrhu na zrušení části zákona č. 255/1946 Sb., v souvislosti s poskytováním náhrad podle zákona č. 217/1994 Sb., je překonatelný interpretačně a obecné soudy i správní orgány tak i v praxi začasť činí. Je přitom nezbytné vycházet z individuálních rysů každého jednotlivého případu, což musí být založeno zejména na bezpečně prokázaných skutkových okolnostech. Jejich právní hodnocení by pak mělo respektovat uvedená hlediska, zejména onen lidský rozměr vyjádřený i v preambuli zákona č. 217/1994 Sb., když v možnostech České republiky není poskytnout všem obětem takovou pomoc, jakou by si zasloužily. Protože jde o pomoc formou humanitárního gesta, je v tomto smyslu na místě takto interpretovat napadenou část zákona č. 255/1946 Sb.

Za daného stavu se navrhovatelem požadovaný zásah do právní úpravy nejví nutným a lze uzavřít, že ústavně konformní výklad napadeného ustanovení zákona č. 255/1946 Sb. je možný a přijatelný.

Ústavní soud neshledal, že by napadená část ustanovení § 2 odst. 1 bodu 5 zákona č. 255/1946 Sb. vyjádřená slovy „v době mezi 15. březnem 1939 a 4. květnem 1945“ byla v rozporu s ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy, a proto návrh L. D. podle § 70 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. zamítl.

Předseda Ústavního soudu:

JUDr. Kessler v. r.

291

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jménem České republiky

Ústavní soud rozhodl dne 3. listopadu 1999 v plénu o návrhu N. CZ, spol. s r. o., na zrušení části ustanovení § 248 odst. 2 písm. e) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů,

takto:

1. Návrh na zrušení ustanovení § 248 odst. 2 písm. e) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, vyjádřeného slovy „rozhodnutí správních orgánů předběžné povahy“ se zamítá.
2. Ve zbývajících částech návrhu odmítá.

Odůvodnění

Rozhodnutím – závaznou informací Ministerstva financí – Generálního ředitelství cel ze dne 25. června 1998 č.j. 5704/32-1764/98 byl ve věci žádosti stěžovatele (žadatele) N. CZ, spol. s r. o., o sazební zařazení zboží „Intact demosana hroznový cukr vitamin C – bonbony vyrobené kompresí“ (výrobce Intact GmbH, Münster, SRN) tento výrobek zařazen do podpoložky kombinované nomenklatury 1704 90 81 jako cukrovinky vyrobené kompresí.

Rozhodnutím Ministerstva financí ze dne 20. srpna 1998 č.j. 54 827/98 byl rozklad podaný společností N. CZ, spol. s r. o., zamítnut a rozhodnutí – závazná informace Ministerstva financí – Generálního ředitelství cel potvrzeno.

Usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 30. listopadu 1998 č.j. 7A 81/98-18 bylo ve věci stěžovatele (žalobce) N. CZ, spol. s r. o., proti žalovanému Ministerstvu financí zastaveno řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. srpna 1998 č.j. 54 827/98. V odůvodnění svého rozhodnutí Vrchní soud v Praze zejména uvedl, že podle § 248 odst. 2 písm. e) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „o. s. ř.“) soudy nepřezkoumávají mimo jiné rozhodnutí správních orgánů předběžné povahy. Takovými rozhodnutími jsou např. zaujetí závazného stanoviska, rozhodnutí o předchozím souhlasu, tzv. podkladová rozhodnutí apod., tedy rozhodnutí, ze kterých teprve vychází další rozhodnutí konečné povahy, jímž je zasahováno do práv a povinností určitého subjektu. Soud – na základě příslušné žaloby – přezkoumává teprve toto rozhodnutí konečné povahy, přičemž zároveň přezkoumává i zákonitost dříve učiněného správního rozhodnutí, z něhož přezkoumávané rozhodnutí vychází, jestliže pro ně bylo dřívější rozhodnutí závazné a není-li pro jeho přezkoumání stanoven zvláštní postup (§ 245 odst. 1 o. s. ř.). Vrchní soud v Praze dále zdůraznil, že „rozhodnutí správního orgánu, kterým byla vydána závazná informace podle § 46 celního zákona, je právě takovým rozhodnutím předběžné povahy, z něhož teprve bude vycházet konečné rozhodnutí vydané v rámci celního a daňového řízení“, a proto nemohl žalobu projednat. Vrchní soud v Praze uvedl, že musel řízení podle § 250d odst. 3 o. s. ř. zastavit, neboť „žaloba směřovala proti rozhodnutí, jež nemůže být předmětem přezkoumávání soudem“.

V ústavní stížnosti proti tomuto rozhodnutí Vrchního soudu v Praze stěžovatel zejména uvedl, že postupem Vrchního soudu v Praze došlo k porušení jeho základních práv a svobod uvedených v čl. 36 odst. 2 a čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Vrchní soud v Praze podle jeho názoru nedostal také ustanovení čl. 90 a 95 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), když stěžovateli neposkytl zákonem stanovenou ochranu práva na soudní přezkoumání zákonitosti rozhodnutí orgánu veřejné správy. Dále stěžovatel při hodnocení stanoviska Vrchního soudu v Praze uvádí, že § 245 o. s. ř. se týká případů tzv. subsumovaných správních aktů, zatímco „závazná informace – písemná informace o sazebním zařazení zboží, vydaná podle § 46 odst. 2 až 4 celního zákona je nepochybně samostatným správním rozhodnutím orgánu veřejné správy – Ministerstva financí ČR, Generálního ředitelství cel“ a nejedná se tedy o „podkladový správní akt, který by si byl celní úřad povinen sám obstarat ...“. Podle jeho mínění má účastník právo podat proti takovému dílčímu rozhodnutí odvolání, resp. rozklad a toto rozhodnutí musí tedy „pojmově podléhat soudnímu přezkumu, a to i tehdy, jestliže je ve vztahu ke konečnému rozhodnutí orgánu veřejné správy rozhodnutím předběžným“.

Protože podle tvrzení stěžovatele došlo k zásahu do Ústavou zaručeného práva na soudní přezkum rozhodnutí orgánu veřejné správy v důsledku toho, že Vrchní soud v Praze při svém rozhodování uplatnil § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř. – které vylučuje ze soudního přezkumu také rozhodnutí správních orgánů předběžné

povahy, jež nemohou být soudem přezkoumána podle § 245 odst. 1 o. s. ř. a jiná možnost takového přezkoumání soudem v zákoně dána není – je § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř. v rozporu s čl. 90 Ústavy a čl. 36 odst. 2 Listiny.

Proto stěžovatel navrhl, aby bylo usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. listopadu 1998 č.j. 7A 81/98-18 zrušeno, a spolu s tím navrhl, aby byla zrušena část ustanovení § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř.

Usnesením I. senátu Ústavního soudu ze dne 30. března 1999 sp. zn. I. ÚS 48/90 bylo řízení o ústavní stížnosti podle § 78 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, (dále jen „zákon o Ústavním soudu“) přerušeno a návrh na zrušení ustanovení zákona byl postoupen plénu Ústavního soudu k rozhodnutí podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy.

K návrhu se vyjádřili účastníci řízení – Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky (§ 69 zákona o Ústavním soudu), Vrchní soud v Praze a Ministerstvo spravedlnosti (§ 48 odst. 2, § 49 odst. 1 cit. zákona o Ústavním soudu).

Poslanecká sněmovna především uvedla, že čl. 90 Ústavy spolu s čl. 36 Listiny stanoví základní pravomoc soudů, která má ústavní základ a představuje ochranu subjektivních práv poskytovanou soudy způsobem, který stanoví zákon. Tento způsob ochrany stanoví soudní řády a některé další předpisy a musí být každým, kdo se domáhá u soudu ochrany svého práva, respektován. Čl. 36 odst. 2 Listiny zahrnuje případy, kdy o subjektivním právu rozhoduje orgán veřejné správy, a každý, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen jeho rozhodnutím, se může obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí. Soudní řízení podle části páté o. s. ř. má v těchto případech specifickou povahu, neboť správní rozhodnutí je přezkoumáváno pouze v rozsahu, ve kterém zasahuje do subjektivního práva, a pouze z hlediska zákonnosti. Čl. 36 Listiny však současně připouští možnost, aby na základě výjimek stanovených výslovně zákonem byla některá rozhodnutí z přezkoumání vyloučena. Poslanecká sněmovna poukázala na to, že této možnosti využívá § 248 odst. 2 o. s. ř., který uvádí taxativní výčet rozhodnutí správních orgánů, u kterých je soudní přezkum vyloučen a „soudní ochrana je v těchto případech účastníkům odepřena i v případech, kdy rozhodnutí zasáhlo do jejich práv a povinností nezákonným způsobem“. V souladu s uvedeným ustanovením Listiny se ve vyjádření praví, že z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.

V návaznosti na čl. 95 odst. 1 Ústavy, který mimo jiné vyjadřuje vázanost soudu zákonem, Poslanecká sněmovna konstatovala, že i v případech, kdy znění zákona není zcela jednoznačné a připouští různé výklady, není možné, aby soud odmítl rozhodnout ve věci z důvodu nejasnosti nebo neúplnosti zákona. Soud proto musí v těchto případech aplikovat zákon na základě vlastního výkladu. Z toho vycházel i Vrchní soud v Praze při kvalifikaci rozhodnutí správního orgánu, kterým byla vydána závazná informace podle § 46 celního zákona, jako rozhodnutí podkladového, tj. rozhodnutí předběžné povahy ve správním řízení ve vztahu k dalšímu správnímu rozhodnutí konečné povahy. Soud proto na základě žaloby přezkoumává teprve toto rozhodnutí konečné povahy.

Použití § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř. Vrchním soudem v Praze, který rozhodl na základě svého výkladu a praxe, označila Poslanecká sněmovna za stanovený postup soudu podle čl. 36 odst. 2 Listiny z hlediska ústavních záruk.

Poslanecká sněmovna nepřisvědčila důvodům stěžovatele týkajícím se porušení jeho základních práv a svobod podle čl. 36 odst. 2 a čl. 37 odst. 2 Listiny spolu s čl. 90, 95 a 96 Ústavy, neboť Vrchní soud v Praze pouze využil možnosti, které mu dává zákon, tj. rozhodl, že rozhodnutí Ministerstva financí je z přezkoumání podle § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř. vyloučeno. Toto ustanovení občanského soudního řádu, ve znění zákona č. 519/1991 Sb., tudíž není v rozporu s ústavním pořádkem České republiky ani s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

Zákon č. 519/1991 Sb. byl podle sdělení Poslanecké sněmovny schválen potřebnou většinou poslanců Federálního shromáždění dne 5. listopadu 1991, podepsán příslušnými ústavními činiteli a řádně vyhlášen.

Poslanecká sněmovna vyjádřila stanovisko, že zákonodárny sbor jednal v přesvědčení, že přijatý zákon je v souladu s Ústavou a s právním řádem.

Ministerstvo spravedlnosti ve svém vyjádření v první řadě poukázalo na obsah ústavní stížnosti, z něhož je patrné, že se stěžovatel domáhá zrušení pouze té části ustanovení § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř., která spočívá ve slovech „rozhodnutí správních orgánů předběžné ... povahy“. Napadené ustanovení představuje podle názoru Ministerstva spravedlnosti jeden ze zákonem vymezených případů, tzv. výluk, tj. případů, kdy soudy nepřezkoumávají rozhodnutí správních orgánů. Takovou zákonnou možnost poskytuje čl. 36 odst. 2 Listiny.

Podle názoru Ministerstva spravedlnosti bylo ustanovení o nepřipustnosti soudního přezkumu rozhodnutí správních orgánů předběžné povahy zařazeno do o. s. ř. právě proto, „že jde o rozhodnutí předběžné, jinak

řečeno svou povahou nikoli konečné“. Není tedy žádný důvod k tomu, aby soudnímu přezkumu byla podrobena již rozhodnutí správního orgánu předběžné povahy, když zákonem je zajištěn soudní přezkum konečného (meritorního) rozhodnutí správního orgánu. Ministerstvo spravedlnosti proto považuje napadenou právní úpravu za ústavně konformní, souladnou i s čl. 36 odst. 2 Listiny.

Vrchní soud v Praze k návrhu na zrušení části ustanovení § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř. uvedl, že „právní úprava obsažená v předmětném ustanovení není v rozporu s Ústavou, neboť případy, kdy nelze některá rozhodnutí podrobit soudními přezkumy, mohou být zákonem vymezeny“.

Vlastní rozbor věci

Stěžovatel se podaným návrhem domáhá zrušení části ustanovení § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř. Podle tohoto ustanovení soudy dále nepřezkoumávají rozhodnutí správních orgánů předběžné, procesní nebo pořádkové povahy včetně rozhodnutí o pořádkových pokutách.

1. Ústavní soud ze zprávy o 18. společné schůzi Sněmovny lidu a Sněmovny národů Federálního shromáždění ČSFR zjistil, že dne 5. listopadu 1991 byl zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád, schválen potřebnou většinou poslanců ve Sněmovně národů (pro 88 poslanců, proti nikdo, hlasování se zdrželo 5 poslanců) i ve Sněmovně lidu (pro 91, proti nikdo, hlasování se zdrželo 6 poslanců). V témže záznamu je poznámka redakce odkazující na usnesení FS č. 219, SN č. 373, SL č. 355. Poté byl zákon podepsán příslušnými ústavními činiteli a řádně vyhlášen ve Sbírce zákonů v částce 99 rozeslané dne 18. prosince 1991.

2. A. Po stránce věcné Ústavní soud konstatuje, že při rozhodování podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy vychází zejména ze zkoumání, zda je napadené ustanovení v souladu s ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy (takže jeho zrušení není nezbytné) nebo zda toto ustanovení ústavně konformní není. V tom případě by Ústavnímu soudu nezbylo, než napadené ustanovení zrušit.

Stěžovatel konkrétně namítá (jak je patrné z obsahu ústavní stížnosti), že napadené ustanovení vylučuje ze soudního přezkumu také rozhodnutí správních orgánů předběžné povahy, která nemohou být soudem přezkoumána podle § 245 odst. 1 o. s. ř. a jiná možnost přezkoumání takového rozhodnutí soudem není v zákoně dána.

Tento názor Ústavní soud nesdílí.

Ústavní soud se především zabýval tím, zda je § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř. v rozporu s čl. 90 Ústavy a čl. 36 odst. 2 Listiny.

Podle čl. 90 věty první Ústavy jsou soudy povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům. Podle čl. 36 odst. 2 Listiny, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak.

Lze nepochybně dovodit, že každý, kdo se u soudu domáhá ochrany svého subjektivního práva, musí respektovat zákonem stanovený způsob jeho ochrany, který je obecně upraven v části páté o. s. ř. (správní soudnictví). Z § 244 o. s. ř. plyne, že soudy přezkoumávají rozhodnutí orgánů veřejné správy potud, pokud zasahují do subjektivních práv. To je výslovně vyjádřeno v § 244 odst. 3 o. s. ř., který hovoří o rozhodnutích vydaných ve správním řízení a dalších rozhodnutích, která zakládají, mění nebo ruší oprávnění fyzických nebo právnických osob. Předmětem přezkumu je toliko zákonnost těchto rozhodnutí (§ 244 odst. 2 o. s. ř.). Čl. 36 odst. 2 Listiny připouští – s výhradou, že z pravomoci soudu nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny – možnost výjimek z obecné přezkumné správně soudní pravomoci. Některá rozhodnutí orgánů veřejné správy proto mohou být na základě výjimek stanovených výslovně zákonem z přezkoumání vyloučena. Taxativní výčet těch rozhodnutí správních orgánů, u kterých je soudní přezkum nepřipustný, je v o. s. ř. zakotven v prvé řadě v § 248 odst. 2. Mezi těmito výjimkami jsou pod písmenem e) uvedena také rozhodnutí správních orgánů předběžné, procesní nebo pořádkové povahy včetně rozhodnutí o pořádkových pokutách.

B. Taxativní výčet rozhodnutí orgánů veřejné správy, jejichž rozhodnutí soudy dále nepřezkoumávají, představuje proto výjimku(y) z obecného pravidla vyjádřeného v myšlence tzv. (pozitivní) generální klauzule, tj. v uplatnění principu, podle kterého se může každý, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí (čl. 36 odst. 2 část věty první Listiny). Tyto výjimky z principu generální klauzule jsou možné jedině při respektování Listinou stanovených podmínek. Ty předpokládají, že z pravomoci soudu nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny (čl. 36 odst. 2 věta druhá Listiny), že meze základních práv

a svobod mohou být za podmínek stanovených Listinou upraveny pouze zákonem (čl. 4 odst. 2 Listiny) a že při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu, přičemž tato omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena (čl. 4 odst. 4 Listiny).

Výjimky z obecného pravidla (z tzv. pozitivní generální klauzule) upravuje tedy ústavodárce v čl. 36 odst. 2 poslední část věty první Listiny pouze za podmínky, že tak stanoví zákon. Jedná se o uplatnění tzv. negativní enumerace, tj. zákonem uvedeného výčtu výjimek z přezkoumávání rozhodnutí orgánů veřejné správy soudem připuštěných za předpokladu, že se nejedná o přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.

C. Uvedené úvahy obecnější povahy lze blíže specifikovat (a doplnit) – pokud jde o meze tzv. negativní enumerace [vyjádřené v konkrétní věci v § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř.] se zřetelem na čl. 4 odst. 4 a čl. 36 odst. 2 Listiny – následovně.

I. Čl. 4 odst. 4 Listiny praví, že při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Meze základních práv a svobod – pokud jde o soudní přezkum rozhodnutí orgánů veřejné správy – jsou dány:

- a) samotnou Listinou v čl. 36 odst. 2 první větě in fine („Kdo tvrdí, že byl ve svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak.“),
- b) občanským soudním řádem (tedy zákonem) v § 248 odst. 1, 2 a 3, kde jsou zakotveny případy, kdy soudy rozhodnutí správních orgánů nepřezkoumávají.

V souzené věci se jedná o použití § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř., které vylučuje ze soudního přezkumu mimo jiné i rozhodnutí správních orgánů předběžné povahy. Podle přesvědčení Ústavního soudu použitím tohoto ustanovení (které vytváří mez základního práva na soudní ochranu podle čl. 36 Listiny) nejsou podstaty a smysl tohoto základního práva dotčeny. To proto, že je právo fyzické a právnické osoby na soudní ochranu dostatečně zajištěno tím, že je v pravomoci soudů přezkoumávat rozhodnutí správních orgánů, která mají povahu rozhodnutí konečného.

II. Čl. 36 odst. 2 druhá věta Listiny praví, že z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny. Toto ustanovení navazuje na první větu čl. 36 odst. 2 Listiny. Z porovnání obou vět tohoto odstavce lze usuzovat, že druhá věta čl. 36 odst. 2 Listiny má na mysli jiná základní práva a svobody (podle Listiny) než základní právo na soudní ochranu; jinak by totiž bylo vyloučení práva na soudní ochranu vždy v rozporu s Listinou a dovětek čl. 36 odst. 2 věty první Listiny („nestanoví-li zákon jinak“) by neměl smysl.

Úmyslem zákonodárce nepochybně je – v daných souvislostech – zásadně poskytovat zákonem stanoveným způsobem soudní ochranu. Současně však v souladu s čl. 36 odst. 2 Listiny v § 248 odst. 2 o. s. ř. vypočítává ta rozhodnutí správních orgánů, u kterých je soudní přezkum vyloučen. Je tedy zřejmé, že § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř., které se týká mimo jiné rozhodnutí správních orgánů předběžné povahy, není v napadeném rozsahu s čl. 90 Ústavy a s čl. 36 odst. 2 Listiny v rozporu.

Proto Ústavní soud návrh na zrušení části ustanovení § 248 odst. 2 písm. e) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, vyjádřené slovy „rozhodnutí správních orgánů předběžné povahy“ zamítl.

Pokud jde o zbývající části § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř., které hovoří o vyloučení rozhodnutí správních orgánů procesní nebo pořádkové povahy včetně rozhodnutí o pořádkových pokutách ze soudního přezkumu, tato ustanovení napadeným rozhodnutím uplatněna nebyla. Proto byl v tomto rozsahu návrh na zrušení uvedeného zákonného ustanovení odmítnut, neboť byl podán osobou zjevně neoprávněnou [§ 43 odst. 1 písm. c), § 74 zákona o Ústavním soudu, arg. a minori ad maius].

Předseda Ústavního soudu:

JUDr. Kessler v. r.

292

SDĚLENÍ

Ministerstva zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 23. srpna 1978 byla ve Vídni přijata Vídeňská úmluva o sukcesi států ve vztahu ke smlouvám.

Jménem Československé socialistické republiky byla Úmluva podepsána v New Yorku dne 30. srpna 1979.

Dne 22. února 1993 Česká republika oznámila generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů, depozitáři Úmluvy, že se jako nástupnický stát České a Slovenské Federativní Republiky s účinností od 1. ledna 1993 považuje za signatářský stát Vídeňské úmluvy o sukcesi států ve vztahu ke smlouvám ze dne 23. srpna 1978.

S Úmluvou vyslovil souhlas Parlament České republiky, prezident republiky Úmluvu ratifikoval. Ratifikační listina byla uložena u depozitáře Úmluvy dne 26. července 1999.

Při ratifikaci Úmluvy bylo učiněno následující prohlášení:

„Česká republika prohlašuje podle článku 7 odst. 2 a 3 Vídeňské úmluvy o sukcesi států ve vztahu ke smlouvám, sjednané dne 23. srpna 1978 ve Vídni, že použije ustanovení Úmluvy na svoji vlastní sukcesi, k níž došlo před vstupem Úmluvy v platnost, vůči signatářským státům, smluvním státům nebo smluvním stranám, které toto prohlášení přijmou.

Česká republika současně prohlašuje, že přijímá prohlášení, které při ratifikaci Úmluvy provedla podle článku 7 odst. 2 a 3 Úmluvy Slovenská republika.“

Úmluva vstoupila v platnost na základě svého článku 49 odst. 1 dne 6. listopadu 1996. Pro Českou republiku vstoupila v platnost podle odstavce 2 téhož článku dne 25. srpna 1999.

Český překlad Úmluvy se vyhlašuje současně.

VÍDEŇSKÁ ÚMLUVA

o sukcesi států ve vztahu ke smlouvám

(23. srpna 1978)

Státy, které jsou stranami této úmluvy,

majíce na zřeteli, že proces dekolonizace přivodil hluboké proměny mezinárodního společenství,

majíce rovněž na zřeteli, že v budoucnu mohou další faktory vést k případům sukcese států,

jsouce přesvědčeny za daných okolností o nezbytnosti kodifikace a pokrokového rozvoje pravidel o sukcesi států ve vztahu ke smlouvám jako prostředku k zajištění větší právní jistoty v mezinárodních vztazích,

konstatujíce, že zásady svobodného souhlasu, dobré víry a pacta sunt servanda jsou obecně uznávány,

zdůrazňujíce, že trvalé dodržování obecných mnohostranných smluv týkajících se kodifikace a pokrokového rozvoje mezinárodního práva a smluv, jejichž předmět a účel představují zájem mezinárodního společenství jako celku, má zvláštní význam pro posílení míru a mezinárodní spolupráce,

majíce na paměti zásady mezinárodního práva vtělené do Charty Organizace spojených národů, jako jsou zásady rovnoprávnosti národů a práva národů na

sebeurčení, svrchované rovnosti a nezávislosti všech států, nevměšování do vnitřních věcí států, zákazu hrozby silou nebo použití síly a všeobecného a účinného dodržování lidských práv a základních svobod pro všechny,

připomínajíce, že Charta Organizace spojených národů požaduje dodržování územní nedotknutelnosti a politické nezávislosti každého státu,

majíce na mysli ustanovení Vídeňské úmluvy o smluvním právu z roku 1969,

majíce rovněž na mysli článek 73 uvedené úmluvy,

potvrzujíce, že otázky smluvního práva, vyjma těch, které vznikají v souvislosti se sukcesí států, jsou upravovány příslušnými pravidly mezinárodního práva včetně pravidel obyčejového práva obsažených ve Vídeňské úmluvě o smluvním právu z roku 1969,

potvrzujíce, že pravidla mezinárodního práva obyčejového nadále upravují otázky neupravené ustanoveními této úmluvy,

dohodly se na následujícím:

ČÁST I OBEČNÁ USTANOVENÍ

Článek 1

Působnost úmluvy

Tato úmluva se vztahuje na účinky sukcese států ve vztahu ke smlouvám mezi státy.

Článek 2

Používané výrazy

1. Pro účely této úmluvy:

- a) „smlouva“ je mezinárodní dohoda uzavřená písemně mezi státy v souladu s mezinárodním právem, sepsaná v jednom nebo dvou či více souvislících dokumentech, ať je její název jakýkoli;
- b) „sukcese států“ je nahrazení jednoho státu druhým v odpovědnosti za mezinárodní vztahy území;
- c) „stát-předchůdce“ je stát, který byl při sukcesi států nahrazen jiným státem;
- d) „stát-nástupce“ je stát, který při sukcesi států nahradil jiný stát;
- e) „datum sukcese států“ je datum, od něhož stát-nástupce nahradil stát-předchůdce v odpovědnosti za mezinárodní vztahy území, k němuž se vztahuje sukcese států;
- f) „nový nezávislý stát“ je stát-nástupce, jehož území bylo bezprostředně před datem sukcese států závislým územím, za jehož mezinárodní vztahy odpovídal stát-předchůdce;
- g) „notifikace sukcese“ je ve vztahu k mnohostranné smlouvě oznámení státu-nástupce, jakkoli formulované nebo nazvané, vyjadřující jeho souhlas s tím, aby byl považován za vázaného smlouvou;
- h) „plná moc“ je ve vztahu k notifikaci sukcese nebo jiné notifikaci prováděné podle této úmluvy dokument vydaný příslušným orgánem státu, jímž se určuje jedna nebo více osob, aby v zastoupení státu provedla notifikaci sukcese nebo, podle okolností, jinou notifikaci;
- i) „ratifikace“, „přijetí“ a „schválení“ je, podle okolností, takto pojmenovaný mezinárodní úkon, jímž stát z mezinárodního hlediska projevuje svůj souhlas být vázán smlouvou;
- j) „výhrada“ je jednostranné prohlášení, jakkoli formulované nebo nazvané, učiněné státem při podpisu, ratifikaci, přijetí nebo schválení smlouvy nebo při přístupu k ní nebo při notifikaci sukcese do smlouvy, jímž se zamýšlí vyloučit nebo změnit právní účinek některých ustanovení smlouvy při jejich provádění vůči tomuto státu;

k) „smluvní stát“ je stát, který projevil souhlas být vázán smlouvou, ať smlouva vstoupila v platnost, nebo ne;

l) „strana“ je stát, který projevil souhlas být vázán smlouvou a vůči němuž je smlouva v platnosti;

m) „jiná strana“ je ve vztahu ke státu-nástupci strana smlouvy platné k datu sukcese států na území, k němuž se tato sukcese států vztahuje, vyjma státu-předchůdce;

n) „mezinárodní organizace“ je mezivládní organizace.

2. Ustanovení odstavce 1, týkající se výrazů používaných v těchto člácích, se nedotýkají použití těchto výrazů nebo významu, který jim může být dán ve vnitrostátním právu států.

Článek 3

Případy, na které se tato úmluva nevztahuje

Skutečnost, že se tato úmluva nevztahuje ani na účinky sukcese států ve vztahu k mezinárodním dohodám uzavřeným mezi státy a jinými subjekty mezinárodního práva nebo ve vztahu k mezinárodním dohodám, které nebyly uzavřeny písemně, se nedotýká:

- a) použití jakýchkoli pravidel obsažených v této úmluvě na případy, jimž jsou podřízeny podle mezinárodního práva nezávisle na uvedené úmluvě;
- b) použití této úmluvy mezi státy na účinky sukcese ve vztahu k mezinárodním dohodám, jejichž stranami jsou též jiné subjekty mezinárodního práva.

Článek 4

Smlouvy zakládající mezinárodní organizace a smlouvy přijaté v rámci mezinárodní organizace

Tato úmluva se vztahuje na účinky sukcese států ve vztahu:

- a) ke každé smlouvě, která je zakládajícím dokumentem mezinárodní organizace, s výhradou pravidel týkajících se získání členství a s výhradou příslušných pravidel organizace;
- b) ke každé smlouvě přijaté v rámci mezinárodní organizace, s výhradou k příslušným pravidlům organizace.

Článek 5

Závazky uložené mezinárodním právem nezávisle na smlouvě

Skutečnost, že smlouva není považována za platnou ve vztahu k některému státu v důsledku použití této úmluvy, nijak neovlivňuje povinnost tohoto státu plnit závazky obsažené ve smlouvě, které je stát povinen plnit podle mezinárodního práva nezávisle na smlouvě.

Článek 6

Případy sukcese států, na něž se vztahuje tato úmluva

Tato úmluva se vztahuje pouze na účinky sukcese států, k níž došlo v souladu s mezinárodním právem a zvláště se zásadami mezinárodního práva zakotvenými v Chartě Organizace spojených národů.

Článek 7

Časová působnost úmluvy

1. Aniž je dotčeno použití kteréhokoli pravidla obsaženého v této úmluvě, kterým by se mohly řídit účinky sukcese států podle mezinárodního práva nezávisle na této úmluvě, úmluva se vztahuje pouze na sukcesi států, ke které došlo po jejím vstupu v platnost, není-li dohodnuto jinak.

2. Stát-nástupce může tehdy, když vyjadřuje souhlas být vázán touto úmluvou, nebo kdykoli poté, učinit prohlášení o tom, že použije ustanovení této úmluvy na svou vlastní sukcesi států, k níž došlo před vstupem úmluvy v platnost, vůči smluvnímu státu nebo straně úmluvy, které učiní prohlášení, jímž přijímají prohlášení státu-nástupce. Po vstupu úmluvy v platnost mezi státy, které učinily tato prohlášení nebo po prohlášení o přijetí, je-li toto učiněno později, se ustanovení úmluvy použijí na účinky sukcese států od data uvedené sukcese.

3. Stát-nástupce může při podpisu této úmluvy nebo tehdy, když vyjadřuje souhlas být jí vázán, učinit prohlášení o tom, že bude předběžně používat ustanovení úmluvy ve vztahu ke své vlastní sukcesi států, k níž došlo před vstupem úmluvy v platnost, vůči jinému signatářskému státu nebo smluvnímu státu, jenž učiní prohlášení, jímž přijímá prohlášení státu-nástupce; poté, kdy bylo učiněno ono prohlášení, bude se těchto ustanovení předběžně používat na účinky sukcese států mezi oběma státy od data sukcese.

4. Prohlášení učiněná podle odstavce 2 nebo odstavce 3 musí být obsažena v písemné notifikaci depozitáři, který bude informovat strany a státy, jež jsou způsobilé stát se stranami této úmluvy, o notifikaci, kterou obdržel, a o jejím znění.

Článek 8

Dohody o přechodu smluvních závazků nebo práv ze státu-předchůdce na stát-nástupce

1. Závazky nebo práva státu-předchůdce, vyplývající ze smluv platných vzhledem k území k datu sukcese států, se nestávají závazky nebo právy státu-nástupce vůči jiným státům, které jsou stranami těchto smluv, v důsledku pouhé skutečnosti, že stát-předchůdce a stát-nástupce uzavřely dohodu o tom, že takové závazky nebo práva přecházejí na stát-nástupce.

2. Navzdory uzavření takové dohody se účinky

sukcesy států na smlouvy, které k datu sukcesy států platily vzhledem k danému území, řídí touto úmluvou.

Článek 9

Jednostranné prohlášení státu-nástupce týkající se smluv státu-předchůdce

1. Závazky nebo práva vyplývající ze smluv platných vzhledem k území k datu sukcesy států se nestávají závazky nebo právy státu-nástupce nebo jiných států, které jsou stranami těchto smluv, v důsledku pouhého jednostranného prohlášení státu-nástupce o zachování smluv v platnosti vzhledem k jeho území.

2. V tom případě se účinky sukcesy států na smlouvy, které k datu sukcesy států platily vzhledem k danému území, řídí touto úmluvou.

Článek 10

Smlouvy předvídaající účast státu-nástupce

1. Jestliže smlouva předvídá, že se v případě sukcesy států bude mít stát-nástupce možnost považovat za její stranu, může tento notifikovat svou sukcesi vzhledem ke smlouvě podle ustanovení smlouvy nebo, nejsou-li taková ustanovení, podle ustanovení této úmluvy.

2. Jestliže smlouva stanoví, že v případě sukcesy států bude stát-nástupce považován za stranu smlouvy, bude takové ustanovení účinné pouze tehdy, jestliže stát-nástupce výslovně vyjádří písemně svůj souhlas.

3. V případech uvedených v odstavci 1 nebo 2 je stát-nástupce, který souhlasil s tím, že bude smluvní stranou, považován za stranu od data sukcesy států, pokud smlouva nestanoví jinak nebo pokud není dohodnuto jinak.

Článek 11

Hraniční režimy

Sukcesy států se jako taková nedotýká:

- hranic stanovených smlouvou ani
- závazků a práv stanovených smlouvou a vztahujících se k režimu hranic.

Článek 12

Jiné územní režimy

1. Sukcesy států se jako taková nedotýká:

- závazků o užívání kteréhokoli území nebo omezení jeho užívání, stanovených smlouvou ve prospěch území cizího státu a považovaných za příslušející k daným územím;
- práv stanovených smlouvou ve prospěch kteréhokoli území a týkajících se užívání nebo omezení užívání kteréhokoli území cizího státu a považovaných za příslušející k daným územím.

2. Sukcesy států se jako taková nedotýká:

- a) závazků o užívání kteréhokoli území nebo omezení jeho užívání, stanovených smlouvou ve prospěch skupiny států nebo všech států a považovaných za příslušející k tomuto území;
- b) práv stanovených smlouvou ve prospěch skupiny států nebo všech států a týkajících se užívání kteréhokoli území nebo omezení jeho užívání a považovaných za příslušející k tomuto území.

3. Ustanovení tohoto článku se nevztahují na smluvní závazky států-předchůdce o zřízení cizích vojenských základů na území, k němuž se vztahuje sukcese států.

Článek 13

Tato úmluva a trvalá svrchovanost nad přírodním bohatstvím a zdroji

Nic v této úmluvě se nedotýká zásad mezinárodního práva stvrzujících trvalou svrchovanost každého národa a státu nad jeho přírodním bohatstvím a zdroji.

Článek 14

Otázky platnosti smlouvy

Nic v této úmluvě nebude považováno za předjímající jakoukoli otázku týkající se platnosti smlouvy.

ČÁST II

SUKCESE TÝKAJÍCÍ SE ČÁSTI ÚZEMÍ

Článek 15

Sukcesse týkající se části území

Jestliže část území státu nebo některé území, za jehož mezinárodní vztahy je stát odpovědný a které není součástí území tohoto státu, se stane částí území jiného státu:

- a) smlouvy státu-předchůdce přestávají platit vzhledem k území, k němuž se sukcese států vztahuje, a to od data sukcese států;
- b) smlouvy státu-nástupce se stávají platnými vzhledem k území, k němuž se sukcese států vztahuje, a to od data sukcese států, pokud ze smlouvy nevyplývá nebo není jinak stanoveno, že by provádění smlouvy na tomto území bylo neslučitelné s jejím předmětem a cílem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy.

ČÁST III

NOVĚ NEZÁVISLÉ STÁTY

Oddíl 1

OBECNÉ PRAVIDLO

Článek 16

Postoj vůči smlouvám státu-předchůdce

Nově nezávislý stát není povinen zachovávat

v platnosti žádnou smlouvu nebo stát se její stranou z pouhého důvodu, že k datu sukcese států smlouva platila vzhledem k území, k němuž se vztahuje sukcese států.

Oddíl 2

MNOHOSTRANNÉ SMLOUVY

Článek 17

Účast na smlouvách platných k datu sukcese států

1. S výhradou odstavců 2 a 3 se může nově nezávislý stát notifikací sukcese stát stranou kterékoli mnohostranné smlouvy, která k datu sukcese států platila se zřetelem k území, k němuž se vztahuje sukcese států.

2. Odstavec 1 se nepoužije, jestliže ze smlouvy vyplývá nebo je jinak stanoveno, že by provádění smlouvy vůči nově nezávislému státu bylo neslučitelné s jejím předmětem a cílem nebo by podstatně změnilo okolnosti jejího provádění.

3. Jestliže ze znění smlouvy nebo z důvodů omezeného počtu zúčastněných států stejně jako z předmětu a cíle smlouvy vyplývá, že účast jiného státu na smlouvě vyžaduje souhlas všech stran, nově nezávislý stát se může stát smluvní stranou smlouvy pouze s tímto souhlasem.

Článek 18

Účast na smlouvách, které k datu sukcese států nevstoupily v platnost

1. S výhradou odstavců 3 a 4 se může nově nezávislý stát notifikací sukcese stát smluvním státem mnohostranné smlouvy, která dosud nevstoupila v platnost, jestliže k datu sukcese států byl stát-předchůdce smluvním státem ve vztahu k území, k němuž se vztahuje sukcese států.

2. S výhradou odstavců 3 a 4 se může nově nezávislý stát notifikací sukcese stát stranou mnohostranné smlouvy, jež vstoupí v platnost po datu sukcese států, jestliže k datu sukcese států byl stát-předchůdce smluvním státem ve vztahu k území, k němuž se vztahuje sukcese států.

3. Odstavců 1 a 2 se nepoužije, jestliže ze smlouvy vyplývá nebo je jinak stanoveno, že by provádění smlouvy vůči nově nezávislému státu bylo neslučitelné s jejím předmětem a cílem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy.

4. Jestliže ze znění smlouvy nebo z důvodu omezeného počtu zúčastněných států stejně jako z předmětu a cíle smlouvy vyplývá, že účast jiného státu na smlouvě vyžaduje souhlas všech stran nebo všech smluvních států, může se nově nezávislý stát stát stranou nebo smluvním státem smlouvy pouze s tímto souhlasem.

5. Jestliže smlouva stanoví, že pro její vstup v platnost bude nutný určitý počet smluvních států, nově

nezávislý stát, který se stává jejím smluvním státem podle odstavce 1, bude považován za smluvní stát pro účely tohoto ustanovení, pokud ze smlouvy nevyplývá jiný záměr nebo není stanoveno jinak.

Článek 19

Účast na smlouvách podepsaných státem-předchůdcem s výhradou ratifikace, přijetí nebo schválení

1. S výhradou odstavců 3 a 4, jestliže před datem sukcese států stát-předchůdce podepsal mnohostrannou smlouvu s výhradou ratifikace, přijetí nebo schválení a svým podpisem vyjádřil úmysl vztáhnout smlouvu na území, k němuž se vztahuje sukcese států, nově nezávislý stát může smlouvu ratifikovat, přijmout nebo schválit, jako by ji sám podepsal, a stát se tak stranou nebo smluvním státem této smlouvy.

2. Pro účely odstavce 1, jestliže ze smlouvy nevyplývá jiný úmysl nebo není stanoveno jinak, je podpis smlouvy státem-předchůdcem považován za vyjádření záměru, aby se smlouva vztahovala na celek území, za jehož mezinárodní vztahy byl stát-předchůdce odpovědný.

3. Odstavce 1 se nepoužije, jestliže ze smlouvy vyplývá nebo je jinak stanoveno, že by provádění smlouvy nově nezávislým státem bylo neslučitelné s jejím předmětem a cílem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy.

4. Jestliže z ustanovení smlouvy nebo z důvodu omezeného počtu zúčastněných států stejně jako z předmětu a cíle smlouvy plyne, že účast jiného státu na smlouvě vyžaduje souhlas všech stran nebo všech smluvních států, může se nově nezávislý stát stát stranou nebo smluvním státem pouze s takovým souhlasem.

Článek 20

Výhrady

1. Stane-li se nově nezávislý stát notifikací sukcese podle článku 17 nebo 18 stranou nebo smluvním státem mnohostranné smlouvy, má se za to, že zachovává všechny výhrady ke smlouvě, která platila k datu sukcese států, vzhledem k území, k němuž se sukcese států vztahuje, pokud při notifikaci sukcese nevyjádří opačný úmysl nebo neučiní výhradu vztahující se k témuž předmětu jako výše uvedená výhrada.

2. Nově nezávislý stát při notifikaci sukcese, již se stává stranou nebo smluvním státem mnohostranné smlouvy podle článku 17 nebo 18, může učinit výhradu, pokud by učinění takové výhrady nebylo vyloučeno ustanoveními článku 19 písm. a), b) nebo c) Vídeňské úmluvy o smluvním právu.

3. Učiní-li nově nezávislý stát výhradu v souladu s odstavcem 2, použije se na tuto výhradu ustanovení

uvedených v článcích 20 až 23 Vídeňské úmluvy o smluvním právu.

Článek 21

Souhlas státu být vázán částí smlouvy a volba mezi různými ustanoveními

1. Nově nezávislý stát při notifikaci sukcese podle článků 17 a 18, již se stává stranou nebo smluvním státem mnohostranné smlouvy, může, dovoluje-li to smlouva, vyjádřit svůj souhlas být vázán částí smlouvy nebo provést volbu mezi různými ustanoveními za podmínek stanovených ve smlouvě pro vyjádření takového souhlasu nebo provedení takové volby.

2. Nově nezávislý stát může také uplatnit za stejných podmínek jako ostatní strany nebo smluvní státy jakékoli právo dané smlouvou zrušit nebo změnit souhlas vyjádřený nebo volbu provedenou jím nebo státem-předchůdcem ohledně území, k němuž se vztahuje sukcese států.

3. Jestliže nově nezávislý stát nevyjádří svůj souhlas nebo neprovede volbu v souladu s odstavcem 1 nebo nezruší nebo nezmění volbu státu-předchůdce v souladu s odstavcem 2, má se za to, že zachovává:

- a) v souladu se smlouvou státem-předchůdcem projevový souhlas být vázán částí této smlouvy vzhledem k území, k němuž se sukcese států vztahuje,
- b) v souladu se smlouvou státem-předchůdcem provedenou volbu mezi různými ustanoveními k provádění smlouvy vzhledem k území, k němuž se vztahuje sukcese států.

Článek 22

Notifikace sukcese

1. Notifikace sukcese do mnohostranné smlouvy podle článku 17 nebo 18 musí být písemná.

2. Jestliže notifikace sukcese není podepsána hlavou státu, hlavou vlády nebo ministrem zahraničních věcí, zástupce státu, který ji provádí, může být vyzván, aby předložil plnou moc.

3. Jestliže smlouva nestanoví jinak, notifikace sukcese:

- a) je předávána nově nezávislým státem depozitáři, nebo není-li depozitáře, stranám nebo smluvním státům;
- b) je považována za provedenou nově nezávislým státem k datu, kdy ji obdržel depozitář, nebo není-li depozitáře, k datu, kdy ji obdržely všechny strany nebo všechny smluvní státy.

4. Odstavec 3 se nedotýká žádné povinnosti, jež je uložena depozitáři v souladu se smlouvou nebo jinak, informovat strany nebo smluvní státy o notifikaci sukcese nebo o každém sdělení provedeném v této souvislosti nově nezávislým státem.

5. S výhradou ustanovení smlouvy se má za to, že taková notifikace sukcese nebo sdělení byly doručeny státu, kterému byly určeny, tehdy, když o nich byl tento stát informován depozitářem.

Článek 23

Účinky notifikace sukcese

1. Jestliže smlouva nestanoví jinak nebo není-li jinak dohodnuto, nově nezávislý stát, který provádí notifikaci sukcese podle článku 17 nebo odstavce 2 článku 18, bude považován za stranu smlouvy od data sukcese států nebo od data vstupu smlouvy v platnost, vstupuje-li smlouva v platnost později.

2. Nicméně se má za to, že provádění smlouvy je mezi nově nezávislým státem a ostatními stranami smlouvy přerušeno až do data notifikace sukcese, s výjimkou případu, kdy je smlouva podle článku 27 prováděna prozatímně nebo kdy je dohodnuto jinak.

3. Jestliže smlouva nestanoví jinak nebo není-li jinak dohodnuto, nově nezávislý stát, jenž provádí notifikaci sukcese podle článku 18 odst. 1, je považován za smluvní stát smlouvy od data notifikace sukcese.

Oddíl 3

DVOUSTRANNÉ SMLOUVY

Článek 24

Podmínky, za nichž se v případě sukcese států smlouva považuje za platnou

1. Dvoustranná smlouva, která k datu sukcese platila na území, k němuž se vztahuje sukcese států, je považována za platnou mezi nově nezávislým státem a druhou smluvní stranou v souladu s ustanoveními smlouvy, jestliže:

- a) strany s tím výslovně souhlasí; nebo
- b) ze způsobu jejich chování se musí mít za to, že s tím souhlasí.

2. Smlouva považovaná za platnou podle odstavce 1 platí mezi nově nezávislým státem a druhou smluvní stranou od data sukcese států, pokud z jejich dohody nevyplývá jiný úmysl nebo není stanoveno jinak.

Článek 25

Vzájemný vztah států-předchůdce a nově nezávislého státu

Smlouva, která v souladu s článkem 24 je považována za platnou mezi nově nezávislým státem a druhou smluvní stranou, nemůže být pouze z tohoto důvodu považována za platnou také mezi státem-předchůdcem a nově nezávislým státem.

Článek 26

Zánik, přerušení provádění nebo změna smlouvy mezi státem-předchůdcem a druhou stranou smlouvy

1. Jestliže v souladu s článkem 24 je smlouva považována za platnou mezi nově nezávislým státem a druhou smluvní stranou:

- a) tato smlouva mezi nimi nepřestane platit jen z toho důvodu, že následně zanikla mezi státem-předchůdcem a druhou smluvní stranou;
- b) nebude mezi nimi přerušeno její provádění jen z toho důvodu, že bylo následně přerušeno její provádění mezi státem-předchůdcem a druhou smluvní stranou;
- c) nebude mezi nimi změněna jen z toho důvodu, že byla následně změněna mezi státem-předchůdcem a druhou smluvní stranou.

2. Skutečnost, že smlouva zanikla nebo případně bylo přerušeno její provádění mezi státem-předchůdcem a druhou smluvní stranou po datu sukcese států, nebrání tomu, aby smlouva byla nadále považována za platnou nebo případně aby byla prováděna mezi nově nezávislým státem a druhou smluvní stranou, jestliže bylo stanoveno, v souladu s článkem 24, že tak bylo dohodnuto.

3. Skutečnost, že smlouva byla změněna mezi státem-předchůdcem a druhou smluvní stranou po datu sukcese států, nebrání tomu, aby nezměněná smlouva byla považována za platnou, v souladu s článkem 24, mezi nově nezávislým státem a druhou smluvní stranou, pokud není stanoveno, že jejich úmyslem bylo provádět mezi nimi změněnou smlouvu.

Oddíl 4

PROZATÍMNÍ PROVÁDĚNÍ

Článek 27

Mnohostranné smlouvy

1. Jestliže k datu sukcese států mnohostranná smlouva platila vzhledem k území, k němuž se vztahuje sukcese států, a nově nezávislý stát oznámí svůj úmysl, aby smlouva byla prozatímně prováděna vůči jeho území, bude smlouva prozatímně prováděna mezi nově nezávislým státem a každou stranou, která s tím výslovně souhlasí nebo z jejíhož chování se musí mít za to, že s tím souhlasí.

2. Nicméně v případě smlouvy, která náleží do kategorie uvedené v článku 17 odst. 3, se vyžaduje k takovému prozatímnímu provádění souhlas všech stran.

3. Jestliže k datu sukcese států dosud platná mnohostranná smlouva byla prozatímně prováděna vůči území, k němuž se vztahuje sukcese států, a nově nezávislý stát oznámí svůj úmysl, aby smlouva byla nadále prozatímně prováděna vůči jeho území, bude

smlouva prozatímně prováděna mezi nově nezávislým státem a každým smluvním státem, který s tím výslovně souhlasí nebo z jehož chování se musí mít za to, že s tím souhlasí.

4. Nicméně v případě smlouvy, která náleží do kategorie uvedené v článku 17 odst. 3, se vyžaduje k takovému prozatímnímu provádění souhlas všech smluvních států.

5. Odstavců 1 až 4 se nepoužije, jestliže ze smlouvy vyplývá nebo je jinak stanoveno, že by provádění smlouvy vůči nově nezávislému státu bylo neslučitelné s jejím předmětem a cílem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy.

Článek 28

Dvoustranné smlouvy

Dvoustranná smlouva, která k datu sukcese států platila nebo byla prozatímně prováděna vůči území, k němuž se vztahuje sukcese států, je považována za prozatímně prováděnou mezi nově nezávislým státem a druhým příslušným státem, jestliže:

- a) s tím oba výslovně souhlasí; nebo
- b) z jejich chování se musí mít za to, že s tím souhlasí.

Článek 29

Ukončení prozatímního provádění

1. Jestliže smlouva nestanoví jinak nebo není jinak dohodnuto, prozatímní provádění mnohostranné smlouvy podle článku 27 může být ukončeno:

- a) oznámením o ukončení provedeným v přiměřené lhůtě nově nezávislým státem nebo smluvní stranou nebo smluvním státem prozatímně provádějícím smlouvu a uplynutím stanovené lhůty; nebo
- b) v případě, kdy smlouva náleží do kategorie uvedené v článku 17 odst. 3, oznámením o ukončení provedeným v přiměřené lhůtě nově nezávislým státem nebo všemi smluvními stranami, případně všemi smluvními státy a uplynutím stanovené lhůty.

2. Jestliže smlouva nestanoví jinak nebo není jinak dohodnuto, prozatímní provádění dvoustranné smlouvy podle článku 28 může být ukončeno oznámením o ukončení provedeným v přiměřené lhůtě nově nezávislým státem nebo druhým příslušným státem a uplynutím stanovené lhůty.

3. Jestliže smlouva nestanoví kratší lhůtu pro své ukončení nebo není jinak dohodnuto, přiměřená lhůta pro ukončení prozatímního provádění je dvanáct měsíců od data, kdy je o ní uvědoměn druhý stát nebo jiné státy, jež smlouvu prozatímně provádějí.

4. Jestliže smlouva nestanoví jinak nebo není jinak dohodnuto, prozatímní provádění mnohostranné smlouvy podle článku 27 bude ukončeno, jestliže nově

nezávislý stát oznámí svůj úmysl nestát se stranou smlouvy.

Oddíl 5

NOVĚ NEZÁVISLÉ STÁTY SLOŽENÉ ZE DVOU NEBO VÍCE ÚZEMÍ

Článek 30

Nově nezávislé státy vytvořené ze dvou nebo více území

1. Článků 16 – 29 se použije na případ nově nezávislého státu vytvořeného ze dvou nebo více území.

2. Jestliže nově nezávislý stát, vytvořený ze dvou nebo více území, je považován za smluvní stranu nebo se jí stane podle článků 17, 18 nebo 24 a k datu sukcese států smlouva platila nebo souhlas být jí vázán byl dán ohledně jednoho nebo více území, nikoli však všech, bude smlouva prováděna vůči celému území tohoto státu, pokud:

- a) nevyplývá ze smlouvy nebo není jinak stanoveno, že by provádění smlouvy na celém území bylo neslučitelné s jejím předmětem a cílem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy;
- b) v případě mnohostranné smlouvy, na niž se nevztahuje článek 17 odst. 3 nebo článek 18 odst. 4, není notifikace sukcese omezena na území, vůči němuž smlouva platila k datu sukcese států nebo ohledně kterého byl dán souhlas být smlouvou vázán před tímto datem;
- c) v případě mnohostranné smlouvy, na kterou se vztahuje článek 17 odst. 3 nebo článek 18 odst. 4, nově nezávislý stát a ostatní smluvní strany nebo případně ostatní smluvní státy se nedohodnou jinak;
- d) v případě dvoustranné smlouvy se nově nezávislý stát a druhý příslušný stát nedohodnou jinak.

3. Jestliže se nově nezávislý stát vytvořený ze dvou nebo více území stane stranou mnohostranné smlouvy podle článku 19 a podpisem nebo podpisy státu nebo státu-předchůdce byl projeven úmysl vztáhnout smlouvu na jedno nebo více z těchto území, nikoli však na všechny, bude smlouva prováděna vůči celému území nově nezávislého státu, pokud:

- a) nevyplývá ze smlouvy nebo není jinak stanoveno, že by provádění smlouvy na celém území bylo neslučitelné s jejím předmětem a cílem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy;
- b) v případě mnohostranné smlouvy, na kterou se vztahuje článek 19 odst. 4, není ratifikace, přijetí nebo schválení smlouvy omezeno na to nebo ono území, na něž měla být smlouva rozšířena; nebo
- c) v případě mnohostranné smlouvy, na kterou se vztahuje článek 19 odst. 4, nově nezávislý stát a ostatní smluvní strany nebo případně ostatní smluvní státy se nedohodnou jinak.

ČÁST IV SPOJENÍ A ODDĚLENÍ STÁTŮ

Článek 31

Účinky spojení států na smlouvy platné k datu sukcese států

1. Jestliže se dva nebo více států spojí, a vytvoří tak jeden stát-nástupce, každá smlouva, která k datu sukcese států platí pro některý z těchto států, zůstává pro stát-nástupce v platnosti, pokud:

- a) stát-nástupce a druhá smluvní strana nebo strany se nedohodly jinak; nebo
- b) ze smlouvy nevyplývá nebo není jinak stanoveno, že by provádění smlouvy ve vztahu ke státu-nástupci bylo neslučitelné s jejím předmětem a účelem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy.

2. Smlouva, která zůstává v platnosti podle odstavce 1, bude prováděna pouze na té části území státu-nástupce, na níž platila k datu sukcese států, pokud:

- a) v případě mnohostranné smlouvy, která nenáleží do kategorie uvedené v článku 17 odst. 3, stát-nástupce neoznámí, že se smlouva provádí na jeho celém území;
- b) v případě mnohostranné smlouvy, která náleží do kategorie uvedené v článku 17 odst. 3, stát-nástupce a všechny smluvní strany se nedohodnou jinak; nebo
- c) v případě dvoustranné smlouvy stát-nástupce a druhá smluvní strana se nedohodnou jinak.

3. Odstavce 2 písm. a) se nepoužije, jestliže ze smlouvy vyplývá nebo je jinak stanoveno, že by provádění smlouvy na celém území státu-nástupce bylo neslučitelné s jejím předmětem a účelem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy.

Článek 32

Účinky spojení států na smlouvy, které k datu sukcese států nevstoupily v platnost

1. S výhradou odstavců 3 a 4 se může stát-nástupce podle článku 31 provedením notifikace k tomu účelu stát smluvním státem mnohostranné smlouvy, která dosud nevstoupila v platnost, jestliže k datu sukcese států byl některý ze států-předchůdců smluvním státem této smlouvy.

2. S výhradou odstavců 3 a 4 se může stát-nástupce podle článku 31 provedením notifikace k tomu účelu stát stranou mnohostranné smlouvy, která vstoupí v platnost po datu sukcese států, jestliže k tomuto datu byl některý ze států-předchůdců smluvním státem smlouvy.

3. Odstavců 1 a 2 se nepoužije, vyplývá-li ze smlouvy nebo je jinak stanoveno, že by provádění

smlouvy státem-nástupcem bylo neslučitelné s jejím předmětem a účelem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy.

4. Jestliže smlouva náleží do kategorie uvedené v článku 17 odst. 3, může se stát-nástupce stát stranou nebo smluvním státem smlouvy pouze se souhlasem všech stran nebo všech smluvních států.

5. Každá smlouva, jejímž smluvním státem nebo stranou se stát-nástupce stane podle odstavce 1 nebo 2, bude prováděna jen na té části území státu-nástupce, pro niž byl dán před datem sukcese států souhlas být vázán smlouvou, pokud:

- a) v případě mnohostranné smlouvy, která nenáleží do kategorie uvedené v článku 17 odst. 3, stát-nástupce neuvede v notifikaci provedené podle odstavce 1 nebo 2, že smlouva bude prováděna na celém jeho území; nebo
- b) v případě mnohostranné smlouvy, která náleží do kategorie uvedené v článku 17 odst. 3, stát-nástupce a všechny strany nebo případně všechny smluvní státy se nedohodnou jinak.

6. Odstavce 5 písm. a) se nepoužije, vyplývá-li ze smlouvy nebo je jinak stanoveno, že by provádění smlouvy na celém území státu-nástupce bylo neslučitelné s jejím předmětem a účelem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy.

Článek 33

Účinky spojení států na smlouvy podepsané státem-předchůdcem s výhradou ratifikace, přijetí nebo schválení

1. S výhradou odstavců 2 a 3, jestliže před datem sukcese států jeden ze států-předchůdců podepsal mnohostrannou smlouvu s výhradou ratifikace, přijetí nebo schválení, stát-nástupce podle článku 31 může smlouvu ratifikovat, přijmout ji nebo schválit, jako by ji podepsal, a může se tím stát její stranou nebo smluvním státem.

2. Odstavce 1 se nepoužije, jestliže ze smlouvy vyplývá nebo je jinak stanoveno, že by provádění smlouvy ve vztahu ke státu-nástupci bylo neslučitelné s jejím předmětem a účelem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy.

3. Jestliže smlouva náleží do kategorie uvedené v článku 17 odst. 3, může se stát-nástupce stát stranou nebo smluvním státem smlouvy pouze se souhlasem všech stran nebo všech smluvních států.

4. Každá smlouva, jejíž smluvní stranou nebo smluvním státem se stát-nástupce stane podle odstavce 1, bude prováděna pouze na té části území státu-nástupce, pro niž byla smlouva podepsána jedním ze států-předchůdců, pokud:

- a) v případě mnohostranné smlouvy, která nenáleží do kategorie uvedené v článku 17 odst. 3, stát-nástupce při ratifikaci, přijetí nebo schválení

smlouvy neoznámí, že smlouva bude prováděna na celém jeho území; nebo

- b) v případě mnohostranné smlouvy, která náleží do kategorie uvedené v článku 17 odst. 3, se stát-nástupce a všechny strany nebo případně všechny smluvní státy nedohodnou jinak.

5. Odstavce 4 písm. a) se nepoužije, jestliže ze smlouvy vyplývá nebo je jinak stanoveno, že by provádění smlouvy na celém území státu-nástupce bylo neslučitelné s jejím předmětem a účelem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy.

Článek 34

Sukcese států v případě oddělení částí států

1. Jestliže část nebo části území států se oddělí, aby vytvořily jeden nebo více států, ať už stát-předchůdce nadále existuje, nebo ne:

- a) každá smlouva platná k datu sukcese států na celém území státu-předchůdce zůstává v platnosti pro každý stát-nástupce, jenž takto vznikl;
- b) každá smlouva platná k datu sukcese států pouze na té části území státu-předchůdce, která se stala státem-nástupcem, zůstává v platnosti pouze pro tento stát-nástupce.

2. Odstavce 1 se nepoužije, jestliže:

- a) státy, jichž se to týká, se dohodnou jinak; nebo
- b) vyplývá ze smlouvy nebo je jinak stanoveno, že by provádění smlouvy státem-nástupcem bylo neslučitelné s jejím předmětem a účelem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy.

Článek 35

Další existence států po oddělení části jeho území

Jestliže po oddělení kterékoli části území státu-předchůdce tento nadále existuje, každá smlouva, která k datu sukcese států platila pro stát-předchůdce, nadále platí na jeho zbývajícím území, pokud:

- a) příslušné státy se nedohodnou jinak;
- b) není stanoveno, že se smlouva vztahuje pouze na území, které se oddělilo od státu-předchůdce; nebo
- c) nevyplývá ze smlouvy nebo není jinak stanoveno, že by provádění smlouvy státem-předchůdcem bylo neslučitelné s jejím předmětem a účelem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy.

Článek 36

Účast na smlouvách,

kteří k datu sukcese států nevstoupily v platnost v případech oddělení částí států

1. S výhradou odstavců 3 a 4 se může stát-nástupce podle článku 34 odst. 1 provedením notifikace k tomu účelu stát smluvním státem mnohostranné smlouvy, která dosud nevstoupila v platnost, byl-li stát-předchůdce k datu sukcese států smluvním státem smlouvy ve vztahu k území, jehož se sukcese států týká.

2. S výhradou odstavců 3 a 4 se může stát-nástupce podle článku 34 odst. 1 provedením notifikace stát stranou mnohostranné smlouvy, která vstoupí v platnost po datu sukcese států, jestliže k tomuto datu byl stát-předchůdce smluvním státem smlouvy ve vztahu k území, jehož se sukcese týká.

3. Odstavců 1 a 2 se nepoužije, jestliže ze smlouvy vyplývá nebo je jinak stanoveno, že by provádění smlouvy státem-nástupcem bylo neslučitelné s jejím předmětem a účelem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy.

4. Jestliže smlouvy náleží do kategorie uvedené v článku 17 odst. 3, může se stát-nástupce stát stranou nebo smluvním státem smlouvy jen se souhlasem všech stran nebo všech smluvních států.

Článek 37

Účast na smlouvách

podepsaných státem-předchůdcem s výhradou ratifikace, přijetí nebo schválení v případech oddělení částí států

1. S výhradou odstavců 2 a 3, jestliže stát-předchůdce podepsal před datem sukcese států mnohostrannou smlouvu s výhradou ratifikace, přijetí nebo schválení a smlouva, v případě, že by k tomuto datu bývala platila, by byla prováděna na území, jehož se sukcese států týká, může stát-nástupce podle článku 34 odst. 1 smlouvu ratifikovat, přijmout nebo schválit, jako by ji podepsal, a může se tak stát její stranou.

2. Odstavce 1 se nepoužije, jestliže ze smlouvy vyplývá nebo je jinak stanoveno, že by provádění smlouvy státem-nástupcem bylo neslučitelné s jejím předmětem a účelem nebo by podstatně změnilo okolnosti provádění smlouvy.

3. Jestliže smlouva patří do kategorie uvedené v článku 17 odst. 3, stát-nástupce se může stát smluvním státem nebo stranou smlouvy pouze se souhlasem všech stran nebo všech smluvních států.

Článek 38

Notifikace

1. Notifikace podle článků 31, 32 nebo 36 musí být písemná.

2. Není-li notifikace podepsána hlavou státu, hlavou vlády nebo ministrem zahraničních věcí, zástupce státu, který ji provádí, může být vyzván, aby předložil plnou moc.

3. Jestliže smlouva nestanoví jinak, notifikace:

- a) bude předána státem-nástupcem depozitáři, nebo není-li depozitáře, stranám nebo smluvním státům,
- b) bude považována za provedenou státem-nástupcem k datu, kdy ji obdržel depozitář, nebo není-li depozitáře, k datu, kdy ji obdržely všechny strany, případně všechny smluvní státy.

4. Odstavec 3 se nedotýká žádné povinnosti, která plyne depozitáři ze smlouvy nebo odjinud, informovat strany nebo smluvní státy o notifikaci nebo každém sdělení, jež se k ní vztahuje, provedeném státem-nástupcem.

5. S výhradou ustanovení smlouvy notifikace nebo sdělení budou považovány za obdržené státem, kterému jsou určeny, teprve poté, kdy byl informován depozitářem.

ČÁST V USTANOVENÍ RŮZNÁ

Článek 39

Případy odpovědnosti státu a vypuknutí nepřátelství

Ustanovení této úmluvy se nedotýkají žádné otázky, jež může vyvstat, pokud jde o účinky sukcese států na smlouvu, v důsledku mezinárodní odpovědnosti státu nebo vypuknutí nepřátelství mezi státy.

Článek 40

Případy vojenské okupace

Ustanovení této úmluvy se nedotýkají žádné otázky, jež může vyvstat, pokud jde o smlouvu, v důsledku vojenské okupace území.

ČÁST VI ŘEŠENÍ SPORŮ

Článek 41

Konzultace a jednání

Vyvstane-li mezi dvěma nebo více stranami této úmluvy spor týkající se jejího výkladu nebo provádění, budou strany, na žádost kterékoli z nich, usilovat o jeho vyřešení cestou konzultací a jednání.

Článek 42

Smírčí řízení

Není-li spor vyřešen ve lhůtě šesti měsíců od data, kdy byla vznesena žádost podle článku 41, kterákoli strana sporu může spor předložit ke smírčímu řízení

uvedenému v příloze této úmluvy tím, že zašle žádost generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů a bude o této žádosti informovat druhou nebo druhé strany sporu.

Článek 43

Soudní a rozhodčí řízení

Každý stát může při podpisu nebo ratifikaci této úmluvy nebo při přístupu k ní nebo kdykoli po té prohlásit notifikací zaslanou depozitáři, že nebude-li spor vyřešen s použitím postupů uvedených v článcích 41 a 42, může být tento spor předložen rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora cestou žaloby podané kteroukoli stranou sporu nebo rozhodčímu řízení, za podmínky, že druhá strana sporu učinila obdobné prohlášení.

Článek 44

Urovnání společnou dohodou

Trvá-li mezi dvěma nebo více stranami této úmluvy spor týkající se jejího výkladu nebo provádění, nehledě k článkům 41, 42 a 43, mohou se strany dohodnout, že spor předloží Mezinárodnímu soudnímu dvoru nebo rozhodčímu řízení nebo jinému řízení vhodnému pro řešení sporů.

Článek 45

Jiná platná ustanovení pro řešení sporů

Nic v článcích 41 – 44 se nedotýká práv a závazků stran této úmluvy plynoucích z mezi nimi platných ustanovení týkajících se řešení sporů.

ČÁST VII ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 46

Podpis

Tato úmluva bude otevřena podpisu všech států, a to až do 28. února 1979 u Spolkového ministerstva zahraničních věcí Rakouské republiky a poté až do 31. srpna 1979 v sídle Organizace spojených národů v New Yorku.

Článek 47

Ratifikace

Tato úmluva podléhá ratifikaci. Ratifikační listiny budou uloženy u generálního tajemníka Organizace spojených národů.

Článek 48

Přístup

Tato úmluva bude otevřena přístupu všech států. Listiny o přístupu budou uloženy u generálního tajemníka Organizace spojených národů.

Článek 49

Vstup v platnost

1. Tato úmluva vstoupí v platnost třicátého dne po uložení patnácté ratifikační listiny nebo listiny o přístupu.

2. Pro každý stát, který bude ratifikovat úmluvu nebo k ní přistoupí po uložení patnácté ratifikační listiny nebo listiny o přístupu, vstoupí úmluva v platnost třicátého dne po uložení ratifikační listiny nebo listiny o přístupu tímto státem.

Článek 50

Autentické texty

Originál této úmluvy, jehož anglický, arabský, čínský, francouzský, ruský a španělský text jsou stejně platné, bude uložen u generálního tajemníka Organizace spojených národů.

Na důkaz toho zmocnění níže podepsaní, svými vládami řádně zmocnění, podepsali tuto úmluvu.

Dáno ve Vídni, dvacátého třetího dne měsíce srpna roku devatenáctistého sedmdesátého osmého.

PŘÍLOHA

1. Generální tajemník OSN sestaví a povede seznam smírčích soudců z řad kvalifikovaných právníků. K tomu se každý členský stát OSN nebo strana této úmluvy vyzývá, aby jmenovaly dva smírčí soudce, a jména osob takto určených vytvoří seznam. Jmenování smírčích soudců včetně těch, kteří jsou jmenováni, aby zaujali případně uprázdněná místa, je na dobu 5 let s možností opětovného jmenování. Po vypršení období, na něž jsou smírčí soudci jmenováni, budou tito pokračovat ve výkonu funkcí, pro něž byli vybráni podle následujícího odstavce.

2. Je-li generálnímu tajemníkovi v souladu s článkem 42 předložena žádost, předá generální tajemník spor smírčí komisi složené tímto způsobem:

Stát nebo státy, které jsou jednou ze stran sporu, jmenují:

- a) jednoho smírčího soudce, jenž má státní příslušnost tohoto státu nebo jednoho ze států, vybraného buď ze seznamu uvedeného v odstavci 1, nebo jinak, a
- b) jednoho smírčího soudce, jenž nemá státní příslušnost tohoto státu nebo jednoho z těchto států, vybraného ze seznamu.

Stát nebo státy, jež jsou druhou stranou sporu, jmenují dva smírčí soudce stejným způsobem. Čtyři smírčí soudci vybraní stranami musí být jmenováni ve lhůtě 60 dní od data, kdy generální tajemník žádost obdržel. Do 60 dnů po datu jmenování posledního z nich jmenují čtyři smírčí soudci pátého smírčího soudce vybraného ze seznamu, jenž bude předsedou.

Nedojde-li ke jmenování předsedy nebo někte-

rého ze smírčích soudců ve lhůtě předepsané pro toto jmenování, provede jmenování generální tajemník do 60 dnů po vypršení této lhůty. Generální tajemník může určit jako předsedu buď některou z osob uvedených v seznamu, nebo jednoho z členů Komise pro mezinárodní právo. Kterákoli lhůta, v níž mají být jmenování provedena, může být dohodou stran sporu prodloužena. Každé uprázdněné místo musí být doplněno způsobem stanoveným pro první jmenování.

3. Smírčí komise sama stanoví svůj postup. Komise může se souhlasem stran sporu vyzvat kteroukoli stranu této úmluvy, aby jí písemně nebo ústně předložila svá stanoviska. Rozhodnutí a doporučení komise jsou přijímána většinou hlasů jejích pěti členů.

4. Komise může upozornit strany sporu na každé opatření způsobilé usnadnit smírná řešení.

5. Komise vyslýchá strany, zkoumá nároky a námitky a činí stranám návrhy s cílem pomoci dospět ke smírnému řešení sporu.

6. Komise předloží do 12 měsíců od svého ustavení zprávu. Její zpráva se ukládá u generálního tajemníka a je sdělena stranám sporu. Zpráva komise včetně závěrů, které obsahuje o skutečnostech a právních aspektech, nezavazuje strany a je pouhým doporučením předkládaným stranám ke zkoumání s cílem napomoci smírnému řešení sporu.

7. Generální tajemník poskytuje komisi pomoc a vybavení, jež potřebuje. Náklady komise nese Organizace spojených národů.

293

SDĚLENÍ

Ministerstva zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 21. října 1998 byla v Asunciónu podepsána Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Paraguayské republiky o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických a služebních pasů České republiky a pro držitele diplomatických a úředních pasů Paraguayské republiky.

Dohoda vstoupila v platnost na základě svého článku 8 dne 10. září 1999.

České znění Dohody se vyhláší současně.

DOHODA

**mezi vládou České republiky a vládou Paraguayské republiky
o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických a služebních pasů České republiky
a pro držitele diplomatických a úředních pasů Paraguayské republiky**

Vláda České republiky a vláda Paraguayské republiky (dále jen „smluvní strany“) ve snaze upevnit přátelské vztahy mezi oběma státy, se dohodly takto:

Článek 1

1. Občané České republiky, držitelé platných diplomatických a služebních pasů, mohou vstupovat na území Paraguayské republiky a pobývat tam po dobu 90 (devadesáti) dnů bez víza.

2. Občané Paraguayské republiky, držitelé platných diplomatických a úředních pasů, mohou vstupovat na území České republiky a pobývat tam po dobu 90 (devadesáti) dnů bez víza.

Článek 2

1. Občané České republiky, držitelé diplomatických a služebních pasů, kteří jsou členy diplomatické mise nebo konzulárního úřadu České republiky na území Paraguayské republiky, mohou pobývat na území Paraguayské republiky po dobu svého služebního přidělení bez víza.

Rodinní příslušníci, kteří žijí s těmito osobami ve společné domácnosti a jsou občany České republiky, mohou po dobu jejich služebního přidělení, pokud jsou sami držiteli diplomatických a služebních pasů, pobývat na území Paraguayské republiky bez víza.

2. Občané Paraguayské republiky, držitelé diplomatických a úředních pasů, kteří jsou členy diplomatické mise nebo konzulárního úřadu Paraguayské republiky na území České republiky, mohou pobývat na území České republiky po dobu svého služebního přidělení bez víza.

Rodinní příslušníci, kteří žijí s těmito osobami ve společné domácnosti a jsou občany Paraguayské repu-

bliky, mohou po dobu jejich služebního přidělení, pokud jsou sami držiteli diplomatických a úředních pasů, pobývat na území České republiky bez víza.

Článek 3

Osoby uvedené v článcích 1 a 2 mohou překračovat státní hranice obou smluvních stran na všech hraničních přechodech určených pro mezinárodní cestovní styk.

Článek 4

Občané států obou smluvních stran jsou povinni dodržovat zákony a předpisy týkající se vstupu, pobytu a vycestování ze státu druhé smluvní strany.

Článek 5

Touto dohodou není dotčeno právo příslušných orgánů každé smluvní strany odepřít vstup nebo pobyt osobám, jejichž přítomnost je na území státu této smluvní strany nežádoucí.

Článek 6

1. Každá smluvní strana může dočasně pozastavit provádění této dohody zcela nebo zčásti z důvodu bezpečnosti, veřejného pořádku nebo zdraví.

2. Zavedení, jakož i zrušení těchto opatření bude neprodleně oznámeno druhé smluvní straně diplomatickou cestou a nabude účinnosti dnem doručení tohoto oznámení.

Článek 7

1. Smluvní strany si vymění diplomatickou cestou vzory pasů uvedených v článku 1 současně s výměnou

nót, v nichž si oznámí, že byly splněny vnitrostátní podmínky pro vstup této dohody v platnost.

2. V případě změny platných pasů si smluvní strany zašlou jejich nové vzory spolu s údaji o jejich použitelnosti diplomatickou cestou nejpozději 30 (třicet) dnů před jejich zavedením.

Článek 8

Tato dohoda vstoupí v platnost uplynutím 30 (třiceti) dnů ode dne výměny nót, v nichž si smluvní strany oznámí, že byly splněny vnitrostátní podmínky pro její vstup v platnost.

Za vládu České republiky:

Ing. Jan Kopecký v. r.
mimořádný a zplnomocněný velvyslanec

Článek 9

Tato dohoda se sjednává na dobu neurčitou. Každá ze smluvních stran ji může písemně diplomatickou cestou vypovědět. Platnost této dohody skončí uplynutím 90 (devadesáti) dnů ode dne doručení písemné výpovědi druhé smluvní straně.

Dáno v Asunciónu dne 21. října 1998 ve dvou původních vyhotoveních, každé v jazyce českém a španělském, přičemž obě znění mají stejnou platnost.

Za vládu Paraguayské republiky:

Dido Florentin Bogado v. r.
ministr zahraničních věcí

294

SDĚLENÍ

Ministerstva zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 14. prosince 1998 byla v Praze podepsána Dohoda mezi Českou republikou a Jihoafrickou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic.

S Dohodou vyslovil souhlas Parlament České republiky a prezident republiky Dohodu ratifikoval.

Dohoda vstoupila v platnost na základě svého článku 12 odst. 1 dne 17. září 1999.

České znění Dohody se vyhláší současně.

DOHODA

mezi Českou republikou a Jihoafrickou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic

Preamble

Česká republika a Jihoafrická republika (dále společně jen „strany“, jednotlivě „strana“),

vedeny přáním rozvíjet hospodářskou spolupráci k vzájemnému prospěchu obou států,

hodlající vytvořit a udržovat příznivé podmínky pro investice investorů jednoho státu na území druhého státu a

vědomy si, že podpora a vzájemná ochrana investic ve smyslu této dohody podněcuje podnikatelskou iniciativu v této oblasti,

se dohodly na následujícím:

Článek 1

Definice

Pro účely této dohody:

„investice“ znamená každou majetkovou hodnotu investovanou v souvislosti s hospodářskými aktivitami investorem jedné strany na území druhé strany v souladu s právním řádem druhé strany a zahrnuje zejména, nikoli však výlučně:

- (a) movitý a nemovitý majetek, jakož i všechna majetková práva, jako jsou hypotéky, zástavy nebo záruky;

- (b) akcie, obligace, nezajištěné dluhopisy společností nebo jakékoli jiné formy účasti ve společnosti;
- (c) peněžní pohledávky nebo nároky na jakékoli plnění na základě smlouvy mající ekonomickou hodnotu a související s investicí;
- (d) práva z oblasti duševního vlastnictví včetně autor-
ských práv, práv z ochranných známek, patentů,
průmyslových vzorů, technických postupů,
know-how, obchodních tajemství, obchodních
jmen a goodwill, spojená s investicí;
- (e) jakákoli práva vyplývající ze zákona nebo ze
smluvního ujednání a jakékoli licence a povolení
vydané podle zákona, včetně koncesí k průzkumu,
těžbě, kultivaci nebo využití přírodních zdrojů.

Jakákoli změna formy, ve které jsou hodnoty investo-
vány, nemá vliv na jejich charakter jako investice.

„investor“ znamená jakoukoli fyzickou nebo
právní osobu, která investuje na území druhé
strany.

„fyzická osoba“ znamená jakoukoli fyzickou
osobu mající státní občanství některé ze stran v souladu
s jejími zákony.

„právní osoba“ znamená ve vztahu ke straně
jakoukoli společnost zaregistrovanou nebo zřízenou
v souladu s jejími zákony a uznanou jimi za právnic-
kou osobu, která má sídlo na území této strany.

„výnosy“ znamenají částky plynoucí z investice
a zahrnují zejména, ne však výlučně, zisky, úroky,
úroky z půjček, přírůstky kapitálu, podíly, dividendy,
licenční nebo jiné poplatky.

„území“ znamená

- ve vztahu k České republice území České republiky,
nad kterým Česká republika vykonává svrchova-
nost, svrchovaná práva a jurisdikci v souladu s mezi-
národním právem;
- ve vztahu k Jihoafrické republice území Jihoafrické
republiky včetně pobřežního moře a jakékoli moř-
ské nebo podmořské oblasti, nad nimiž Jihoafrická
republika vykonává, v souladu s mezinárodním prá-
vem, svrchovaná práva a jurisdikci za účelem vý-
zkumu, využívání a ochrany mořského dna, podloží
a přírodních zdrojů.

Článek 2

Podpora a ochrana investic

1. Každá strana bude podporovat a vytvářet pří-
znivé podmínky pro investory druhé strany, aby inves-
tovali na jejím území, a bude takové investice připouš-
tět v souladu se svým právním řádem.

2. Investicím investorů každé ze stran bude za
každých okolností poskytováno řádné a spravedlivé
zacházení a budou požívat plné ochrany a bezpečnosti
na území druhé strany.

3. Každá strana udělí, v souladu se svým právním
řádem, nezbytná povolení související s takovými inves-

ticemi a s prováděním licenčních dohod a smluv o tech-
nické, obchodní nebo správní pomoci.

4. Z důvodu vytvoření příznivých podmínek pro
stanovení finanční pozice a výsledků aktivit spojených
s investicemi na území jedné strany tato strana umožní
– bez ohledu na své vlastní požadavky na vedení účet-
nictví a auditů – aby investice podléhala účetnictví
a byla auditována podle standardu, jaký požaduje stát
investice nebo mezinárodně přijaté standardy [např.
Mezinárodní účetní standardy (IAS) vypracované
Mezinárodním výborem pro účetní standardy (IASC)].
Výsledky takového účetnictví a auditu budou pro in-
vestora volně dostupné.

Článek 3

Národní zacházení a doložka nejvyšších výhod

1. Každá strana poskytne na svém území investi-
cím a výnosům investorů druhé strany zacházení, které
je řádné a spravedlivé a není méně příznivé, než jaké
poskytuje investicím a výnosům svých vlastních inves-
torů nebo investicím a výnosům investorů jakéhokoli
třetího státu.

2. Každá strana poskytne na svém území investo-
rům druhé strany, pokud jde o řízení, udržování, uží-
vání, využití nebo nakládání s jejich investicí, zachá-
zení, které je řádné a spravedlivé a ne méně příznivé,
než jaké poskytuje svým vlastním investorům nebo
investorům jakéhokoli třetího státu.

3. Ustanovení odstavců 1 a 2 tohoto článku nelze
vykládat tak, že zavazují jednu stranu poskytnout in-
vestorům druhé strany takové zacházení, výhody nebo
výsady, které může první strana poskytovat na základě:

- (a) jakékoli celní unie nebo oblasti volného obchodu
nebo měnové unie nebo podobné mezinárodní do-
hody vedoucí k takovým uniím nebo institucím
nebo jiných forem regionální spolupráce, jejichž
členem jedna ze stran je nebo může být;
- (b) jakékoli mezinárodní dohody nebo jiného ujed-
nání týkajících se zcela nebo převážně zdanění;
- (c) jakéhokoli zákona nebo jiného opatření, jejichž
účelem je podporovat na vlastním území dosažení
rovnosti osob nebo kategorií osob dříve znevý-
hodněných nespravedlivou diskriminací nebo
které jsou určeny k ochraně nebo podpoře těchto
osob či jejich kategorií.

Článek 4

Náhrada škod

1. Jestliže investice investorů jedné nebo druhé
strany utrpí škody následkem války, ozbrojeného
konfliktu, výjimečného stavu, nepokojů, povstání,
vzpoury nebo jiných podobných událostí na území
druhé strany, poskytne jim tato strana, pokud jde o ná-
hradu, odškodnění, vyrovnání nebo jiné vypořádání,
zacházení ne méně příznivé, než jaké poskytne tato

strana svým vlastním investorům nebo investorům jakéhokoli třetího státu.

2. Aniž je dotčeno ustanovení odstavce 1 tohoto článku, bude investorům jedné strany, kteří při jakýchkoli událostech uvedených v předchozím odstavci utrpí škody na území druhé strany v důsledku:

- (a) zabavení jejich majetku ozbrojenými silami nebo orgány druhé strany, nebo
- (b) zničení jejich majetku ozbrojenými silami nebo orgány druhé strany, které nebylo způsobeno v bojové akci nebo nebylo vyvoláno nezbytností situace,

poskytnuta restituce nebo spravedlivá a přiměřená náhrada za škody utrpěné v důsledku zabírání nebo zničení majetku. Výsledné platby budou bez zbytečného prodlení volně převoditelné ve volně směnitelné měně.

Článek 5

Vyvlastnění

1. Investice investorů kterékoli ze stran nebudou znárodněny, vyvlastněny nebo podrobeny opatřením majícím podobný účinek jako znárodnění nebo vyvlastnění (dále jen „vyvlastnění“) na území druhé strany s výjimkou veřejného zájmu. Vyvlastnění bude provedeno podle zákona, na nediskriminačním základě a bude provázeno opatřeními k zaplacení okamžité, přiměřené a účinné náhrady. Taková náhrada se bude přinejmenším rovnat hodnotě vyvlastněné investice bezprostředně před vyvlastněním nebo než se zamýšlené vyvlastnění stalo veřejně známým, bude zahrnovat úroky od data vyvlastnění v běžné komerční sazbě, bude uskutečněna bez zbytečného prodlení, bude účinně realizovatelná a volně převoditelná ve volně směnitelné měně.

2. Dotčený investor má právo na neodkladné přezkoumání svého případu a ohodnocení své investice soudním nebo jiným nezávislým a nestranným orgánem této strany v souladu se zásadami obsaženými v tomto článku.

Článek 6

Převody

1. Každá strana zaručí investorům druhé strany volný převod plateb spojených s jejich investicemi a výnosy, které budou zahrnovat zejména, nikoli však výlučně:

- (a) kapitál a dodatečné částky k udržení nebo zvětšení investice;
- (b) zisky, úroky, dividendy a jiné běžné příjmy;
- (c) částky na splacení půjček;
- (d) licenční nebo jiné poplatky;
- (e) výnosy z prodeje nebo likvidace investice;
- (f) příjmy fyzických osob podle právního řádu té strany, kde je investice uskutečněna;
- (g) náhrady vyplacené podle článků 4 a 5.

2. Všechny převody budou provedeny bez zbytečného prodlení v jakékoli směnitelné měně v tržním směnném kurzu platném v den převodu. Pokud neexistuje devizový tržní směnný kurz, bude použit poslední devizový kurz platný pro směnu příslušné směnitelné měny ve zvláštní práva čerpání.

3. Za převody provedené „bez zbytečného prodlení“ ve smyslu odstavce 2 tohoto článku budou považovány převody uskutečněné ve lhůtě, která je běžně nezbytná pro provedení převodu. Taková lhůta za žádných okolností nepřekročí dva měsíce.

Článek 7

Postoupení práv

1. Jestliže jedna strana nebo agentura touto stranou zmocněná provede platbu svému vlastnímu investorovi z důvodu záruky, kterou poskytla ve vztahu k investici na území druhé strany, uzná druhá strana:

- (a) postoupení každého práva nebo nároku investora první straně nebo agentuře zmocněné touto stranou, ať k postoupení došlo ze zákona, nebo na základě právního ujednání na území první strany, jakož i,
- (b) že první strana nebo agentura touto stranou zmocněná je z titulu postoupení práv oprávněna uplatňovat práva a vznášet nároky tohoto investora a převeze závazky vztahující se k investici.

2. Postoupená práva nebo nároky nepřekročí původní práva nebo nároky investora.

Článek 8

Řešení sporů z investic mezi stranou a investorem druhé strany

1. Jakýkoli spor, který může vzniknout mezi investorem jedné strany a druhou stranou v souvislosti s investicí na území této druhé strany, bude předmětem jednání mezi stranami ve sporu.

2. Jestliže spor mezi investorem jedné strany a druhou stranou nemůže být takto urovnán během šesti měsíců od písemného oznámení nároku, bude investor oprávněn předložit spor k vyřešení buď:

- (a) příslušným soudům nebo správním tribunálům té strany, která je stranou ve sporu; nebo
- (b) Mezinárodnímu středisku pro řešení sporů z investic (ICSID) s přihlédnutím k použitelným ustanovením Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany jiných států, otevřené k podpisu ve Washingtonu D.C. 18. března 1965, v případě, že obě strany budou stranami této Úmluvy.

Pokud není tento požadavek splněn, obě strany souhlasí, že spor může být řešen podle Dodatkových pravidel o postupu při projednávání, vydaných sekretariátem ICSID; nebo

- c) rozhodci nebo mezinárodnímu rozhodčímu soudu zřízenému ad hoc, ustavenému podle roz-

hodčích pravidel Komise Organizace spojených národů pro mezinárodní právo obchodní (UNCITRAL). Strany ve sporu se mohou písemně dohodnout na změnách těchto pravidel.

Takové rozhodčí nálezy budou konečné a závazné pro obě strany ve sporu.

3. Každá strana uzná platnost rozhodčího nálezu podle svého vnitrostátního práva.

Článek 9

Řešení sporů mezi stranami

1. Spory mezi stranami týkající se výkladu nebo použití této dohody budou, pokud to bude možné, vyřešeny konzultacemi nebo jednáními.

2. Jestliže spor nebude takto vyřešen ve lhůtě šesti měsíců ode dne, kdy některá ze stran požádala o takové konzultace nebo jednání, bude spor na žádost jedné ze stran předložen rozhodčímu soudu v souladu s ustanoveními tohoto článku.

3. Rozhodčí soud bude ustaven pro každý jednotlivý případ následujícím způsobem. Každá strana určí jednoho rozhodce ve lhůtě dvou měsíců od obdržení žádosti o rozhodčí řízení. Tito dva rozhodci pak vyberou občana třetího státu, který bude se souhlasem obou stran jmenován předsedou soudu (dále jen „předseda“). Předseda bude jmenován do tří měsíců ode dne jmenování obou rozhodců.

4. Jestliže v některé ze lhůt uvedených v odstavci 3 tohoto článku nebyla provedena nezbytná jmenování, může být požádán předseda Mezinárodního soudního dvora, aby provedl jmenování. Je-li předseda občanem některé strany nebo z jiného důvodu nemůže vykonat tento úkon, bude o jmenování požádán místopředseda. Je-li také místopředseda občanem některé strany nebo nemůže vykonat tento úkon, bude o provedení jmenování požádán služebně nejstarší člen Mezinárodního soudního dvora, který není občanem žádné strany.

5. Rozhodčí soud přijme své rozhodnutí většinou hlasů. Takové rozhodnutí bude pro obě strany závazné. Každá strana uhradí náklady svého rozhodce a své účasti v rozhodčím řízení. Náklady předsedy a zbývajících výdaje budou hrazeny stranami rovným dílem. Rozhodčí soud určí vlastní jednací pravidla.

Za Českou republiku:

Mgr. Ivo Svoboda v. r.
ministr financí

Článek 10

Použití jiných předpisů a zvláštní závazky

1. V případě, že je některá otázka upravena současně touto dohodou a jinou mezinárodní dohodou, jejímiž stranami jsou obě strany, nic v této dohodě nebrání, aby některá strana nebo jakýkoli její investor, který vlastní investice na území druhé strany, využil jakýchkoli pravidel, která jsou pro něho příznivější.

2. Jestliže zacházení poskytnuté jednou stranou investorům druhé strany v souladu s jejím právním řádem nebo jinými zvláštními smluvními ustanoveními je příznivější, než které je poskytováno touto dohodou, bude poskytnuto příznivější zacházení.

Článek 11

Použitelnost Dohody

Ustanovení této dohody se použijí na budoucí investice uskutečněné investory jedné strany na území druhé strany a také na investice existující v souladu s právními řády stran ke dni vstupu této dohody v platnost. Ustanovení této dohody se však nepoužijí na nároky vzniklé z událostí, které se staly před jejím vstupem v platnost, a na nároky, které byly vyřešeny před jejím vstupem v platnost.

Článek 12

Vstup v platnost, trvání, ukončení a změny

1. Každá strana oznámí druhé straně splnění požadavků svého právního řádu pro vstup této dohody v platnost. Tato dohoda vstoupí v platnost dnem druhé notifikace.

2. Tato dohoda zůstane v platnosti po dobu deseti let. Potom zůstane v platnosti až do uplynutí dvanáctiměsíční lhůty běžící ode dne, kdy některá ze stran písemně oznámí druhé straně svůj úmysl ukončit platnost Dohody.

3. Pro investice uskutečněné před ukončením platnosti této dohody zůstanou ustanovení této dohody účinná po dobu patnácti let od data ukončení platnosti.

Na důkaz toho níže podepsaní, řádně zmocnění, podepsali tuto dohodu.

Dáno ve dvojím vyhotovení v Praze dne 14. prosince 1998, v jazyce českém a anglickém, přičemž oba texty jsou stejně autentické.

Za Jihoafrickou republiku:

Thomas Langley v. r.
mimořádný a zplnomocněný velvyslanec

PROTOKOL

Česká republika a Jihoafrická republika se při podpisu Dohody mezi Českou republikou a Jihoafrickou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic dohodly na následujících ustanoveních, která budou tvořit nedílnou součást řečené dohody:

Ad článek 6:

1. Ustanovení o převodech investic a výnosů uvedená v článku 6 nebudou platit pro osoby s trvalým pobytem v Jižní Africe, které podléhají jihoafrickým předpisům o devizové regulaci. Za osoby s trvalým pobytem v Jihoafrické republice jsou podle předpisů upravujících devizovou regulaci, platných v Jižní Africe, považováni občané jiného státu, kteří jsou fyzickými osobami a kteří bydlí v Jihoafrické republice déle než pět let a splnili požadované formality ohledně devizové regulace spojené s přistěhováním do Jižní Afriky.

2. Výjimky z článku 6 uvedené v odstavci 1 tohoto protokolu automaticky ukončí svou platnost ve

vztahu ke každému omezení, jakmile bude toto omezení odstraněno z vnitrostátního právního řádu Jižní Afriky.

3. Jihoafrická republika vynaloží veškeré úsilí, aby řečená omezení byla z vnitrostátního právního řádu co nejrychleji odstraněna.

4. Odstavec 1 tohoto protokolu nebude platit pro převody náhradových plateb uskutečněných podle článků 4 a 5 této dohody ani je nebude omezovat.

5. Tento protokol vstoupí v platnost zároveň s Dohodou.

Na důkaz toho níže podepsaní, řádně zmocnění, podepsali tento protokol ve dvou originálech v českém a anglickém jazyce, přičemž oba texty jsou stejně autentické.

Dáno v Praze dne 14. prosince 1998.

Za Českou republiku:

Mgr. Ivo Svoboda v. r.
ministr financí

Za Jihoafrickou republiku:

Thomas Langley v. r.
mimořádný a zplnomocněný velvyslanec

REDAKČNÍ SDĚLENÍ**o opravě chyb**

- 1. v nálezů Ústavního soudu č. 38/1999 Sb. ze dne 3. února 1999 ve věci návrhu na zrušení § 22 odst. 1 branného zákona č. 92/1949 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a § 269 a 270 trestního zákona č. 140/1961 Sb.**
- 2. v nálezů Ústavního soudu č. 57/1999 Sb. ze dne 10. března 1999 ve věci návrhu na zrušení § 8 odst. 6 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích**

1. V odůvodnění nálezů na konci posledního řádku strany 1074 má místo „§ 21“ správně být „§ 22“. podpisem na straně 1244 má místo „§ 50 odst. 1“ správně být „§ 58 odst. 1“.

2. V odůvodnění nálezů na posledním řádku před

Redakce

Vydává a tiskne: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 4, pošt. schr. 10, 149 01 Praha 415, telefon (02) 792 70 11, fax (02) 795 26 03 – **Redakce:** Ministerstvo vnitra, Nad Štolou 3, pošt. schr. 21/SB, 170 34 Praha 7-Holešovice, telefon: (02) 614 32341 a 614 33502, fax (02) 614 33502 – **Administrace:** písemné objednávky předplatného, změny adres a počtu odebíraných výtisků – MORAVIAPRESS, a. s., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, telefon 0627/305 161, fax: 0627/321 417. Objednávky ve Slovenské republice přijímá a titul distribuuje Magnet-Press Slovakia, s. r. o., Teslova 12, 821 02 Bratislava, tel./fax: 00421 7 525 46 28, 525 45 59. **Roční předplatné** se stanovuje za dodávku kompletního ročníku včetně rejstříku a je od předplatitelů vybíráno formou záloh ve výši oznámené ve Sbírce zákonů. Závěrečné vyúčtování se provádí po dodání kompletního ročníku na základě počtu skutečně vydaných částek (první záloha činí 3000,- Kč) – Vychází podle potřeby – **Distribuce:** celoroční předplatné i objednávky jednotlivých částek – MORAVIAPRESS, a. s., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, telefon: 0627/305 179, 305 153, fax: 0627/321 417. – **Drobný prodej** – Benešov: HAAGER – Potřeby školní a kancelářské, Masarykovo nám. 101; Bohumín: ŽDB, a. s., technická knihovna, Bezručova 300; Brno: GARANCE-Q, Koliště 39, Knihkupectví ČS, Kapucínské nám. 11, Knihkupectví M. Ženíška, Květinářská 1, M.C.DES, Cejl 76, SEVT, a. s., Česká 14; České Budějovice: PROSPEKTRUM, Kněžská 18, SEVT, a. s., Krajinská 38; Hradec Králové: TECHNOR, Hořická 405; Chomutov: DDD Knihkupectví – Antikvariát, Ruská 85; Jihlava: VIKOSPOL, Smetanova 2; Kadaň: Knihařství – Přibíková, J. Švermy 14; Kladno: eL VaN, Ke Stadionu 1953; Klatovy: Krameriovo knihkupectví, Klatovy 169/I.; Liberec: Podještědské knihkupectví, Moskevská 28; Most: Knihkupectví Růžička, Šeříková 529/1057; Napajedla: Ing. Miroslav Kučeřík, Svatoplukova 1282; Olomouc: BONUM, Ostružnická 10, Týcho, Ostružnická 3; Ostrava: LIBREX, Nádražní 14, Profesio, Hollarova 14, SEVT, a. s., Dr. Šmerala 27; Pardubice: LEJHANEC, s. r. o., Sladkovského 414, PROSPEKTRUM, nám. Republiky 1400 (objekt GRAND); Plzeň: ADMINA, Úslavská 2, EDICUM, Vojanova 45, Technické normy, Lábkova pav. č. 5; Praha 1: FIŠER-KLEMENTINUM, Karlova 1, KANT CZ, s. r. o., Hybernská 5, LINDE Praha, a. s., Opletalova 35, Moraviapress, a. s., Na Florenci 7-9, tel.: 02/232 07 66, PROSPEKTRUM, Na Poříčí 7; Praha 2: ANAG – sdružení, Ing. Jiří Vítek, nám. Míru 9, Národní dům; NEWSLETTER PRAHA, Šafaříkova 11; Praha 4: PROSPEKTRUM, Nákupní centrum Budějovická, Olbrachtova 64, SEVT, a. s., Jihlavská 405; Praha 5: SEVT, a. s., E. Peškové 14; Praha 6: PPP – Staňková Isabela, Verdunská 1; Praha 8: JASIPA, Zenklova 60; Praha 10: Abonentní tiskový servis, Hájek 40, Uhřetíněves, BMSS START, areál VÚ JAWA, V Korytech 20; Přerov: Knihkupectví EM-ZET, Bartošova 9; Sokolov: KAMA, Kalousek Milan, Poláčkova 1826; Šumperk: Knihkupectví D-G, Hlavní tř. 23; Tábor: Milada Šimonová – EMU, Budějovická 928; Teplice: L + N knihkupectví, Kapelní 4; Trutnov: Galerie ALFA, Bulharská 58; Ústí nad Labem: 7 RX, s. r. o., Dlouhá 9, tel.: 047/522 04 24, 522 08 58, 522 08 35, 522 05 39; Zábřeh: Knihkupectví PATKA, Žižkova 45; Žatec: Prodejna U Pivovaru, Žižkovo nám. 76. **Distribuční podmínky předplatného:** jednotlivé částky jsou expedovány neprodleně po dodání z tiskárny. Objednávky nového předplatného jsou vyřizovány do 15 dnů a pravidelné dodávky jsou zahajovány od nejbližší částky po ověření úhrady předplatného nebo jeho zálohy. Částky vyšlé v době od zaevidování předplatného do jeho úhrady jsou doposílány jednorázově. Změny adres a počtu odebíraných výtisků jsou prováděny do 15 dnů. **Reklamacce:** informace na tel. čísle 0627/305 168. V písemném styku vždy uvádějte IČO (právnícká osoba), rodné číslo (fyzická osoba). **Podávání novinových zásilek** povoleno Českou poštou, s. p., Odštěpný závod Jižní Morava Ředitelství v Brně č. j. P/2-4463/95 ze dne 8. 11. 1995.